

SILVKA BEVLIJA

Vsebina

Gozdna škrate — šah igrata (<i>M. Brenčič</i>)	257
Tonca iz lonca (<i>Joža Lovrenčič</i>)	258
Hudournikova polha dva (<i>F. S. Finžgar</i>)	261
Križi (<i>J. Slapšak</i>)	268
Majska (<i>Maksimov</i>)	271
Mikica Mokica (<i>Rud. Pečjak</i>)	272
Marjanca na izletu (<i>K. Hafner</i>)	274
Pastirček in divji mož (<i>A. Tavčar</i>)	278
Zgodbe o češnji (<i>F. Ločniškar</i>)	281
Vrtnarjem in sadjarjem (<i>L. Paljk</i>)	283
Veliki dan čevljarskega ceha (<i>R. Pečjak</i>)	285
Neprostopvoljna vožnja (<i>J. Sicherl</i>)	287
Iz »Vrtčeve« skrinjice	288
Rešitev ugank, Ob koncu leta	na ovitku

Listnica upravištva.

Na mnoga vprašanja naznanjamo: Vezan »Vrtec« stane 28 din; 2 vezani knjižici — druga še izide — pa staneta 20 din. — Kdor naroči skupaj vezan »Vrtec« in obe knjižici, plača 45 din.

»Vrtec« izhaja prvi dan v mesecu, devetkrat med šolskim letom in velja z dvema mladinskima knjigama na leto din 2250, ali 9 mesecev po din 250. List izdaja »Slomškova družba« v Ljubljani. Zanj odgovarja Ivan Štrukelj. Glavni in odgovorni urednik Fr. Ločniškar v Ljubljani, Aleksandrova c. 10. Sklep uredništva do 5. dne v mesecu. — Uprava »Vrtca« je v Ljubljani, Kopitarjeva ulica št. 2 (H. Ničman). — Tiska ga Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč).

Marija Brenčič

Gozdna škratec — šah igrata

Dežek pada, sonček greje,
petrček pihlja skoz veje;
oživel je gozdni mah:
škratec dva igrata šah.

Palčki pešci — to je četa!
Kralja v cvetje sta odeta;
kroni nosita iz rož
gozdni in povodni mož.

Gorski vili krasotici
zdaj sta šahovski kraljici.
Bukvi dve in smreki dve
brž trdnjave naredi.

Prihitijo še tekači,
hrošči majniški, rogači.
In kobilica konjič
gre s sestricami čez grič.

»Pasja taca, žabji kraki!
Vili sta obe enaki;
kralj zelen je, mesto bell!
palčkov zbor je zahrumel.

Zdaj se igra je začela.
O ne — bitka se je vnela.
»Čakaj, ti zelenec!« — lop! —
vpije, bije palčkov trop.

»Kurje bedro, pasja noga!
Tak drobiž, pa ne uboga.«
Mož povodni ves srdit
jezo v vodo gre hladiti.

»Na korajžo, ve prismode!
kliče povodnjak sred vode.
A na bregu vpije škratec:
»Hej, povodni mož — šah-mat!«

Tonca iz lonca

Nenavadna zgodba iz starih časov.

9.

očaj ni bilo nočil« je kakor zase ugotovil Tonca, ko je vstajala zlata zarja izza Skalne gore, s katere je v mlado jutro veselo pritrkovalo, kakor bi bili prišli sami angeli iz nebes in bi se oglašale njihove cimbale, da počastijo Marijo, ki jo čakajo rajske višave. In je pomislil Tonca, da zato ni bilo noči, ker so v nebesih pričakovali Mater božjo in so bila na stežaj odprta in so zbori angelov plavali na zemljo in, svetli kakor so, razsvetljevali temo. Romar je moral to vedeti, zato je vso pot molil. Očenaš je molil in vsi trije so molili za njim. Ne romar ne Košana in ne mati Polona niso spregovorili druge besede in tudi njemu ni prišlo na misel, da bi kaj drugega govoril. Tudi mislil ni nič drugega, še na Bernarda ne. Samo romarja je poslušal, kako lepo moli, in pazil, da ne zamudi s Košanom in materjo prositi: Daj nam danes naš vsakdanji kruh, odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom, in ne vpelji nas v skušnjava, temveč reši nas hudega... In pot ni bila prav nič dolga in nič ni truden, čeprav je moral hoditi. Morda pa zato ni truden, ker ga je peljal romar. Nekaj časa se ga je držal za roko, nekaj časa pa njegove palice...

»Saj res, kar nič ni bilo nočil« sta dala Košana in Polona Toncu prav, ko sta se ob njegovi besedi šele ovedela, da je bila vsa pot svetla.

»Kdor hodi v luči, ne pozna teme,« je spregovoril romar in obema je biló, da bi se od veselja do solz razjokala.

To je biló ob vznožju Skalne gore, kjer že niso bili nič več sami. Od vseh strani so prihajali ljudje in se v nepretrgani vrsti vzpenjali drug za drugim po stezi k Mariji v njeno svetišče. Bili so stari in mladi, možje in žene, očetje in matere in otroci. Dohitevali in prehitevali so se in se med molitvijo pozdravljali. Otroke, ki so med grmovjem hoteli druge prehiteti, so klicale matere na stezo. Da ni varno hoditi med grmičjem in pod drevjem, ker da so ta dan vsi modrasi zunaj po drevju in grmih, ker da ne morejo prestati na zemlji, kjer je Marija premagala peklenško kačo.

Tonca je slišal tak opomin in ker se je bal kač, ga je biló strah hoditi tudi po stezi, ob kateri je rastle grmičje in drevje.

Polona se je pripognila, da bi ga vzela v naročje in nesla.

»O, naj hodi,« je rekel romar, »večje zasluženje bo imel. Ali ne veš, da mu bo sam Bog stopinje štel?«

Polona je poslušala romarja in Tonca je moral hoditi. Držal se je romarja, ki bi s svojo palico gotovo ubil ali vsaj pregnal vsako kačo, ki bi ga hotela pičiti...

Pot na goro se je vlekla in vlekla. Ne samo Toncu, tudi Košanu in Poloni se je zdela neznansko dolga, daljša ko od Srednje vasi do vznožja. Pa se niso pritoževali, niso godrnjali. Vdano so prenašali vse težave in

se veselo oddahnili, ko so prišli na vrh, kjer je bila zbrana že velika množica ljudi, ki niso mogli v cerkev in so pred njo čakali, kdaj pride novomašnik s svojim spremstvom iz romarske hiše.

Zvonovi so slovesno zazvonili.

»Že gredo!« je zašumelo med množico, ki se je razdelila, da je napravila prostor in pot od vrat romarske hiše do cerkve.

Romar, Košana, Polona in Tonca so obstali v ospredju živega zidu ljudi blizu cerkvenih vrat. S solzami v očeh je gledal Košana novomašniški sprevod, ki se je bližal. Tudi Poloni so se rosile oči. Toncu pa ne. Veselo je gledal in ugibal, ali ga bo Bernardek opazil. Poklicati ga seveda ne bo smel, da bi ga opozoril nase, na očeta in na mater Polono, ki ga drži v naročju. Ali vidi, ga izprašuje mati. Seveda vidi. Najprej gredo po dva in dva duhovniki. Mlajši so spred, iz kolegija so, pozna jih. Potem so štirje starejši. Tudi župnik iz Srednje vasi je med njimi. In potem gre Bernardek. Lep, bel mašni plašč ima, ki je z zlatom pretkan. V rokah drži križ, ki je okrašen s pšenico. Bled je in samo v križ gleda. Z njim gre njegov prijatelj tudi v mašnem plašču. Pozna ga. Z Bernardkom je sedel vsa leta v isti klopi... O, in za Bernardkom gre Košana in z njo njegov oče Tona, za njima Graparjevi, potem grajski pisar in...

Tonca ni utegnil več naštevati, sprevod je prišel do cerkve, orgle so zabučale in pozdravljale novomašnika, ki ni trenil z očmi s križa in vstopil za duhovniškimi svati v božji hram. Kako se je tedaj zgodilo, niso vedeli ne Košana ne Polona in ne Tonca. Košana se je pridružil ženi, ki ga je veselo pogledala in še bolj sklenila roke. In Polona je stopila k Tonu, romar pa ji je vzel Tonca in se z njim uvrstil med svate, da ne bi bil sam. Svatje za njimi so se spogledovali, Košana so prepoznali in da je ona žena, ki gre zdaj s Tonom, Polona, so uganili, a kdo je romar z onim mladeničem, ki ni nič manjši od njega, so zaman ugibali. — — —

Po pridigi srednjevaškega župnika, ki je govoril o božji previdnosti, katera je na nedoumljiv način poklicala novega delavca v vinograd Gospodov, je novomašnik pristopil k oltarju božjemu.

Košanki in Košanu se je topilo srce od nepopisne sreče in veselja, ko sta gledala in poslušala sina, in vsi, ki so ga poznali ali ne, so bili ginjeni in blagrovani njega in očeta in mater. Tudi Tonca je bil ginjen. Tako ginjen je bil, da ni mogel zadržati solz. In ko je pozvonilo k povzdigovanju in je zavladal v cerkvi svet, skrivnosten mir, je videl skozi solze, kako je romar ob njem vstal in se ves svetel bližal oltarju in v njem kakor izginil...

Bernardek je dvignil sveto hostijo.

Trikrat so zapeli zvončki, trikrat se je potrkal Tonca na prsi in z gorečo pobožnostjo pravil Jezusu, da veruje in upa vanj in da ga nad vse ljubi.

Bernardek je povzdignil kelih s presveto Rešnjo Krvjo.

Spet so zapeli zvončki in spet se je Tonca trikrat potrkal na prsi, iz katerih mu je kipelo, da Jezusu živi, da njemu umrje in da je njegov živ in mrtev.

Ko je Tonca povzdigovanju vstal, je opazil, kar so videli že prej vsi, ki so bili za njim. Nič več ni bil majhen. Vzrastel je in bil velik kakor drugi, ki so stali ob njem. Najrajši bi na glas zaklical in povedal vsem, kaj se je zgodilo, tako je bil vesel. Ali ni rekel romar pred Košanovo hišo, ko je hotel vzeti njegovo težko palico, da bo moral še zrasti? Romar, romar je moral biti sam Bog. To je bil gotovo tisti romar, ki je prišel k njim na tiho nedeljo... Sam Kristus je bil, ki zmore vse... O, zdaj razume tudi tisto, kako je bil s konjem v Turčiji, ko sta s Košanom oba nevidna jezdila skozi turško mesto in je samo materina ruta vihrala nad njegovim hrbtom. Tam pred neko hišo je zaustavil konja neki berač. »Polona, Polona!« je začel klicati, dokler se ni prikazala mati, kateri je pokazal ruto in jo vprašal, če je njena. In mati je spoznala ruto in je stopila h konju, da bi jo vzela. Pa jo je tedaj prijel nevidni Košana in jo potegnil na konja. Še zakričati ni mogla, tako je bila prestrašena. In berač, ki se je tako dobrohotno smehljaj, je potem izpustil konja in napravil nad njim križ. Ko se je konj obrnil in zdirjal, se je on, Tonca, ozrl, a berača ni več videl, pač pa je zagledal turške konje, ki so jih divji jezdec podili za njimi. Prav do velike reke so jih zasledovali in že bi jih bili dohiteli, če ne bi njihov konj kar prhnil preko vode, kjer je pa izginil in je držal Košana spet v rokah popotno palico in bil viden kakor on. Mati Polona se ni mogla prenačuditi in je hvalila Boga, da sta jo rešila. Daleč od doma so bili ob tisti veliki vodi in spet si je hotel pomagati s kapljicami iz obeh stekleničic, a ne manjše ne večje ni bilo več... In tako so morali hoditi in so hodili leto dni ali še več, preden so se vrnil domov in našli pred Košanovo hišo romarja, ki je bil gotovo tisti berač iz Turčije in ni bil nihče drugi ko sam Kristus, ki je pravkar pred povzdigovanjem šel v oltar...

Vse to je Tonca v trenutku pomislil, ko je opazil, da je vzrastel, in že je pokleknil in klečal do konca maše in se zahvaljeval Bogu, da mu je izkazal toliko milost, ko ga je priklical tako čudežno v življenje in uslišal tudi njegovo skrito željo, da je postal velik...

Gospod Bernard je postal grajski kaplan v Srednji vasi in ko je umrl stari župnik, se je on preselil v župnišče in skrbel za duše svojih rojakov.

Tonca Tonič, tako se je poslej pisal Tonca iz lonca, pa je prišel na grad za pomočnika staremu pisarju in ko je tudi ta umrl, je sam postal grajski pisar, in grof, ki je ostal do konca svojega življenja dober, ga je imel rad, tako rad, da je podaril njegovim staršem lepo hišico pod grajsko pristavo ob vznožju gradu, Košanovi pa so dobili še enega sina, ki ga je krstil gospod Bernard.

Dà, in gospod Bernard je nadaljeval svoj dnevnik. Najprej je popisal, kako se je vzveselil, ko je po novi maši pozdravil očeta, spoznal Polono, ki je povedala svojo dogodivščino, in še posebej, kako se je začudil in bil vesel, ko je spoznal svojega Tonca, ki se ga Polona in Tona pa tudi njegova mati in oče niso mogli nagledati. In še je potem pisal o Romarju in vseh skrivnostih, ki jih je Tonca samo njemu zaupal. Dnevnik svoje mladosti pa je sklenil tako, kakor je videl in neštetokrat bral v starih bukvah:

O. A. M. D. G. et B. M. V.

Omnia ad maiorem Dei gloriam et Beatae Mariae Virginis — Vse v večjo čast božjo in blažene Device Marije.

KONEC.

F. S. Finžgar

Hudournikova polha dva

o žalostni smrti miške Préklice je zbrala stara miška ves zarod okrog sebe. Obrisala si je sive brke, kakor se spodobi za govornika, in začela:

»Otroci, takole vam povem: kdor ne uboga, ga tepe nadloga! Préklica je iskala in je našla. Nadlogo in smrt. — Mrvozmikavt, mir!« je jezno zakričala starka. Mrvozmikavt je bil mlad porednež, ki je izmikal po drugih nabrane drobtine in živež. Med tako važnim govorom starke je nagajivec z repkom ščegetal pod nosom sosedo, da se je nemirno umikala in cvilila.

»Mir! sem rekla«, je trdó ponovila starka. Mrvozmikavt je položil bele tačice predse, kakor bi bil v šoli, ko se zasliši glas: roke na klop!

»Otroci, lepo je bilo tukaj! Prelepo stanovanje smo imeli. Toda približala se nam je huda nevarnost.«

Vse miške so dvignile glave. Tanka ušesca so jim stopila pokonci, da bi ujele vsako besedo.

»Zares huda nevarnost! Ko sem danes kar cele ure oprezovala na košček Hudournikove klobase, s katero se je gostil pred bajto, sem zagledala na bukvi našega divjega sovražnika.«

Vse miške so se premaknile proti starki in se stisnile druga k drugi. Obšel jih je strah.

»Divjega sovražnika, pravim. Če sem ga prav spoznala. Oči mi že pešajo. Planil je po vejah, za njim se je potegnil kosmat rep — in vse je izginilo v krošnji bukve. Poslušajte! To utegne biti podlasica. In ta

je strašno krvoločna zver. Če zavoha našo družino, bo po nas. Zakaj ona davi in kolje vse križem. Niti en repek ne bo ostal živ.«

Miške so se še bolj stisnile proti starki, noben repek se ni ganil, nobene brkice niso zatrepetale. Kar trdé so bile od strahú.

»Otroci torej kaj? — Rešimo se! Nocoj to noč se preselimo.«

Vse miške v jok.

»Nič ne pomaga. Jok doli, jok gori. Najejte se do sita, kar imate nabranega brašna, in nato na pot.«

Mrvozmikavt je nekaj zagodrnjal.

»Tiho! Kdor noče, pa kakor hoče. Povedala sem.«

Zbora je bilo konec. Miške so se razkropile po luknjicah in skrivalnicah, kjer so imele zaloge živeža. Nastalo je škrabljanje in glodanje kakor za stavo.

Hudournik, ki je komaj legel, je preudarjal, kaj bi to bilo. Tekanje, premetavanje lešnikov, žira in luščin, kakor ga še ni doživel. Poslušal je in nič se ni jezil. — »Miške imajo svoj dirindaj; naj ga imajo.« — Kmalu je zaspal.

Ko je Hudournik ponoči svetil na uro, je še prisluhnil, kako in kaj je na podstrešju. Vse tiho. Kakor bi izumrlo. Slišal je, kako je na streho prinesel veter suho vejico, drugega nič. Še je slišal, kako je počil razsušeni hlod v steni: pok! Kar strah ga je hotelo biti. Zaželel si je mišjega škrabljanja, ki ga je bil že tako vajen. In nič. Dokaj dolgo je tuhtal, iztuhtati ni mogel.

Ko je Hudournik drugi dan šaril krog bajte, sekal trské, kuril in kahal, ni ugledal nobene miške več. Nikjer, pri nobeni luknjici ni puku-kala drobna glavica, niso pogledale tiste drobčkane, žive oči. Hudournik se je čudil ves dan. Še bolj se je čudil, ko je na podstrešju nastavil košček slanine — in je bila drugi dan tam, kamor jo je položil.

»Miške so šle. Nekaj, Bog ve kaj jih je pregnalo.«

Kar dolgčas mu je bilo po njih.

II.

Ko je Hudournik tretjo noč spal v tisti tihoti, ki je bila že taka, da ga je kar bolelo, se je nenadoma predramil. V drvarnici, ki je bila tik za steno njegove postelje, je nastal ropot. In kakšen! Polenčki, ki jih je tako lepo poravnal v skladovnici, so ropotali in se premetavali, kot bi bili živi! Trkali so ob njegovo steno. Kadar je trkanje prenehalo, se je čez čas ponovilo še vse huje.

»To so tolovaji,« je preudaril Hudournik. Kar zares ga je bilo strah. Tako strah, da je vstal in šel tipat, če je duri dobro zaklenil. Legel je spat in razločno slišal čudno godrnjanje. Na debelo godrnjanje je odgovoril droben glas.

»Tri sto medvedov«, je modroval Hudournik, »saj se dva pogovarjata!«

V tistem hipu je krog vogla bajte zašumel piš hudega vetra, v gozdu je zalajal srnjak, sova je zatulila v noč in vihar.

»To je že od sile,« se je jezil Hudournik kar na glas. Tako si je preganjal strah. Saj ga je bilo strahu sram, pa si ni mogel pomagati.

»Le kôga bi ne bilo strah,« se je tolažil. »Blizu in daleč nikogar, človek pa sam v tem brlogu. Krog in krog ropot in vik in vek, da se Bog usmili, kakor bi bil peklenski lov.«

Prav tedaj je spet tako neusmiljeno zaropotalo v drvarnici, kakor bi se bil ves kup drv sesul. Hudourniku je zagomazelo po vsem životu. Takoj je prižgal luč. Obsedel je na postelji in poslušal. Vse je utihnilo.

Le veter je žvižgal čez streho. Namesto srnjaka je zalajal lisjak, ki mu je sova jezno odgovorila. Takrat je v drvarnici vnovič zaropotalo. Slišal je kovinski glas. Ni se domislil, da je na tram spravlil prazno škatlo za konzerve.

»Sedaj mi je dovolj«, je jezen planil Hudournik iz postelje. Postal je sredi sobice, da si je zbiral pogum. Nato je segel na polico po električno svetilko. Na steni je visel samokres. Snel ga je, pogledal, ali so naboji v redu, in se odločil.

»Če je prazen strah, se ga ne bojim, če je tolovaj ali zver, bom streljal.«

Previdno je odklenil duri. Ključ je tako neusmiljeno zaškripal, da še nikoli tako, odkar je stala bajta. Tihotapil je čez prag. Veter mu je zmršil lase, če se mu le od strahu niso naježili. Ko se je priplazil do vrat drvarnice, jih je naglo odprl, z levico pritisnil gumb pri električni, z desnico naperil samokres v neznanega sovražnika in gromovito zakričal: »Kdo je?«

Nič. Vse tiho, vse prazno. Električni žarki so iskali in stikali po drvarnici za strahom. Hipoma mu obstane roka; luč je ujela strah. Na zidu, ki je ograjal drvarnico proti severu, ti sedi polh v sivi svoji suk-njici. S kosmatim repkom miga kot kužek, kadar se dobrika gospodarju. S tačico si viha brke, glavo drži nekoliko postrani, z očmi mežika Hudourniku. Če bi znal govoriti, bi mu bil gotovo voščil dober večer.

Hudournikova roka s samokresom se je povesila.

»Torej ti si uganjal take reči?« ga je Hudournik nagovoril.

Polh je prikimal, hkrati pa obrnil glavo proti kotu drvarnice. Roka je obrnila luč tja mimo, in tamkaj je čepela dokaj preplašeno polhovka. »A tako!« je Hudournik takoj uganil. »To si ti in tam je ona. Lepo od tebe, da si se ti, ko si mož, postavil v nevarnost, njo pa skrnil. Toda za nocoj je vajinih igrač dovolj! Šš-šš-šš-!« je zamahnil s samokresom proti polhu, ki je zbežal k njej in oba sta naglo smuknila skozi luknjo nad šperovcem in izginila v noč.

Hudournik se je smejal sam sebi in svoji strašljivosti. Ko je legal, je kar na glas ponovil, kar mu je pravil njegov oče:

»Fant zapomni si: strah je znotraj votel, krog kraja ga pa nič ni!«

Nato je trdno zaspal. Sanjalo se mu ni, da se je stara miška zmotila, ko se je prestrašila polha in ga imela za podlasico, kot ga je imel on za strah in tolovaja.

III.

Hudournik in polha dva so postali prijatelji. Podnevi jih ni bilo zlepa na spregled. Polhu je noč za delo, dan za počitek. Hudournik je osledil njuno posteljo nad bajto v podstrešju v majhnem zabojčku. V klobčič sta bila zvita in spala. Še zmenil se ni nobeden za Hudournikovo štokljanje. Edino on je za trenutek vzdignil glavo in černo pogledal, češ: »Mir, midva spiva!«

Hudournik je bil kar vesel. »No, vsaj nisem tako sam, ko imam živinico pri hiši.« In kakor ima na kmetiji vsaka kravica in konjiček

tudi svoje ime, je zdel tudi Hudournik polhoma imeni. On je bil Storž, ker je bil ves tršat in se je postavljaj kot pravi možak. Ona pa je bila Lišpavka; zakaj hudo ničemurna je bila in sladkosneda. To je Hudournik natančno dognal.

Ob lepih večerih je Hudournik posedal pred bajto, kadil in gledal zvezde. Takrat sta tudi polha vstala. In začela se je dirka po bukvi, po smrekah, po strehi. Tudi k njemu sta se pripodila. Seveda, kar na mizo in na okno. Storž mu je poskočil celó na klobuk. Ko je pa Hudournik puhnil dim iz čedre, je Storž jezno zaprhal, kihnil in zbežal: »Pfu, kako smrdil!«

Hudournik je bil pa dobrih rok. Namesto tobaka jima je nastavil na tnaló pred bajto oreh, suho tepko in skorjico kruha. Prvi je ovohal zaklad on, Storž. Prasn timer po tnaló, si vse dodobra ogledal in nato hitel po Lišpavko. Ročno sta prišla oba.

»Na, le izberi si!« je momljal Storž. Lišpavka pa, mislite, da si je izbrala skorjico ali suho tepko? Kaj še! Lep oreh si je dela med tačice in ga preklala z belimi zobmi, da bi ga nobena branjevka z nožem ne bila hitreje. Storž jo je gledal, ko je hrustala sladko jedrce. In nič mu ni dala, niti drobtinice. Ko se je po jedi še obliznila, je pobrala za pecelj tepko in smuk na smreko z njo. Kaj si je hotel Storž? Pobral je skorjico in šel z njo za Lišpavko, ki se je mastila s slastno hruško. Storž je hitro pogrudil tudi kruhek in se vrnil na tnaló pogledat, ali nista morda kaj pozabila. In zares! Hudournik je medtem položil na tnaló košček sala. Storž ga pograbi in ga tovari takoj Lišpavki. Ta vrže ogrizek hruške na tla, pograbi salo in si hitro vsega privošči. Storž pa je zdrknil pod smreko in pomlel Lišpavkine zjedi.

»Storž, dober si, predober, neumno dober,« ga je ošteval Hudournik. »Viš, nalašč zate sem nastavil slanino; na, pa vse znosiš njej. Veš kaj, vse, kar je prav. Tako jo boš razvadil, da se bo otepalo še tebi in njej — Lišpavki — razvajenki.«

Storž je poslušal in Hudournik je bil prepričan, da ga je razumel. Zakaj nič več ni splezal na smreko, kjer je bila Lišpavka; v dolgih skokih se je pognal kar po tleh in nato izginil v vrhu košate bukve.

»No, no, no,« je godrnjala ona. Hentano se ji je za malo zdelo, ko ni prišel k njej na smreko. »Nu, nu, nu,« je zamomljala bolj glasno, skoro jezno. Storž ji ni odgovoril ne bev ne mev. Tedaj je Lišpavka začela govoriti sama s seboj. »Bodi, kjer hočeš. »Bodi, kjer hočeš. Za tisti košček slanine, ko ti je nisem nič dala, si hud. Le bodi hud. Ho, jaz pa za nekaj vem. Mm—mm—dobro, dobro!«

Prisluhnila je. Storž se ni ne oglasil in ne ganil. Lišpavka se je preskočila na drugo vejo in gledala, kje bi bil Storž. Ni ga opazila. In kakor nalašč se je tedaj še luna skrila za oblak.

»Le počakaj, kujavec grdi! Ali sva se tako zmenila.«

»Drrrrsk« je zapraskalo po smrekovem deblu. Lišpavka je bila na tleh in v trenutku že pod bukvi. Storž pa hajdi v skok in je kar po zraku priplaval na sosednjo bukev. To je bilo pa že preveč za Lišpavko. Momljala in drdrala je na bukvi, da se ji je Hudournik smejal in se nazadnje naveličal in šel spat.

IV.

»Sprta sta in jezna,« je sklepal Hudournik. Ni se motil. Drugi večer ni bilo dolgo nobenega na izpregled. Dokaj pozno se je pri-tihotapila Lišpavka, Storža ni bilo od nikoder. Pa tudi ona ni bila nič

kaj dobre volje. Hudournik ni vedel, kako je bilo med njima preteklo noč.

Ko se je Lišpavka naveličala godrnjati in zabavljati Storžu, ki je molčal kot bukov štor pod njim, se je tiho napotila za njim. Še dostikrat se ji je izmaknil na srednje drevo, Lišpavka neutrudno za njim. Ko si je Storž mislil, da jo je dosti spokoril, jo je počakal.

»Brrr — če nisi grd, da si za takle prazen nič hud in se mi kujaš. Treba je nama tega prepira.«

»Zmerjala si me ti, jaz sem molčal.«

»Saj to me najbolj grizê. Ta tvoj molk. Rajši bi me bil zmerjal.«

»Nočem,« je rekel Storž in si zmagovito vihal brke.

»O, saj vem, takile ste možaki.«

Lišpavka se je začela cmeriti. »Veš nobene drobtinice nočem več od tebe. Če si vse krempeljce obrusim, si bcm sama poiskala, kar mi treba.«

Storž se je popraskal za ušesi, se tiho muzal, vihal brke in kar nič ga ni ganila taka groznja. Zato je Lišpavka napela drugo struno.

»Saj sem ti že povedala, da vem za nekaj posebno dobrega. Ali pojdeš z mano?«

»Ne smem,« je hladno odvrnil Storž.

»Če ti rečem?«

»Si rekla, da boš brez mene dobila, kar treba.«

Sedaj se je Lišpavki tudi vtaknila taka trma in jo zbodla. Momljaje in jezikaje je odšla. Storž je počakal; nato se je po sledi tiho plazil za njo, češ bom videl, kaj le ima.

Lišpavka je splezala na streho bajte, se sklonila pod napušč in izginila. Storž je mirno obsedel na bukvi in čakal.

Lišpavka je bila namreč ovohala smetano. Hudournik si je kupil mleka na planini, nalil tri latvice z njim in ga postavil v shrambico, da se zasiri. Zljubilo se mu je smetane in kislega mleka. Še malo ni mislil, da bi se tudi polhoma zljubilo smetane. Zato ni okenca tesno zapiral. In pri tem priprtem okencu se je splazila Lišpavka v shrambo. Prišla je do prve latvice, se vzpela na rob in pokusila. »Hmm — dobro,« se je obliznila in že premišljevala, kako bo Storžu strgala korenček, ker ni hotel z njo. Spet je pomočila gobček v skledo. Tedaj ji pa spodrsne — čmok — in je tonila v mlečnem jezeru. Otepala se je in poganjala, dokler se res ni pognala čez rob — pa zopet štrbunk v drugo jezero mleka. — Latvice so stale tik druga za drugo. — Lišpavka je brcala, kobacala, se pogrezala, dokler se ni spet srečno prikopala do roba in puhnila čezenj. Kam? Še v tretje jezero mleka. Kar zadušiti jo je hotelo.

Kričala bi bila na pomoč; kako neki, ko ji je lilo mleko v usta. Že kar vsa onemogla je s tačico otipala oškrbljeni rob latvice, se prijela zanj in se s trudom izvlekla iz mlečne čobodre. Obsedela je do smrti preplašena na polici. Izbrisala si je zamaščene oči, da je našla pot iz shrambice. Pristokala je na streho: Storž je slišal. V skoku je bil pri njej.

»Kakšna pa si?« se je začudil. Najrajši bi se bil zasmel; ker je pa Lišpavka tako milo

tožila, se je premagal. Lotil se je smetanastega kožuščka in jo je ljubó umival. Ko je Lišpavka prišla spet do sape in moči, si ni mogel kaj, da bi je ne podražil: »Ali je to tisto dobro — mm — mm — mm?«

Lišpavka ni zinila besedice. Zlezla je na podstrešje in se zakopala v posteljico. Pošteno jo je vso mokro — zeblo.

Naslednje jutro si je Hudournik zakuril, nato stopil v shrabcico po mleko. Ko bi videli ta obraz, ko je segel na polico! Vse poškropljeno z mlekom, v latvicah namesto lepe smetane in mleka sama brozga, pokrita z zelenkasto sirotko.

»Tri sto kosmatih medvedov,« je zarentačil Hudournik in debelo gledal na divje razdejanje. »Tako sem zaželel latvico kislega mleka, na, pa tole! Le kdo mi je to nagodil? Miške so šle — kdo torej bi bil?«

Oziral se je po hrabcici. Ni si mogel razložiti. Ker je bilo temačno, je šel po luč in si svetil. Opazil je, da je bilo okence le priprto. Posvetil je tja. O, kar bela, mlečna cesta se je vlekla po hlodih in skozi okno. »Aha, tule se je izmotal škrat strpenski, kdor je že bil.« Posvetil je še po latvicah. Po vrhu sirotke so plavale sive dlake. »Če te dlake niso iz kožuha Lišpavke, naj me lisjak popade. Ti golazen polšja! To mi je za plačilo, ko sem vaju krmil in vama nastavljal priboljške. Le počakajta!«

Hudournik je še dalje pretikal po shrabcici. Toda vse je dokazovalo, da je bil en sam polh v mleku. Po policah in tramih se je poznal sled tačic le ene same živalce.

»Ona je bila! Lišpavka, kdo drugi. Storž je premožat za tako pobalinstvo. Le še eno mi užagaj, presneta sivosuknjarica, pa ti nastavim past in te ujamem.«

Tako je zagrozil Hudournik, znosil latvice ven, zlil mleko v čebriček in si zavrel čaja. Pri jedi mu je šinilo v glavo. Posrebal je čaj in tiho šel na podstrešje. Polha sta mirno spala. Storž lepo suh, tršat, zraven njega pa ona. Vsa dlaka ji je bila še sprijeta, kakor s klejem namazana. Hudournik ji je zapretel s prstom: »Ali nisem natanko uganil, da si bila ti?«

Nato je tiho odšel.

Prav takrat ko je lezel iz podstrešja, je prignal mimo bajte črednik krave. Debeli in drobni zvonci so peli. Hudournik je bil kravje črede vselej tako vesel, da je vzel krajec kruha in ga drobil kravam. Posebno rad je imel lepo cikasto teličko. Rožica so ji rekli. Ta si je tako zapomnila Hudournikove dobrote, da je vselej prva pritekla k lesi pred bajto, pozvončkala z drobnim zvoncem in ga poklicala: muu! »Le počakaj, Rožica — dragica, danes imam nekaj posebnega zate!«

Dvignil je kositrni čebriček, kamor je vлил zbrojeno mleko, in ga ji ponudil. Rožica ga je hlastno popila. In še je prosila: mu—mu! Hudournik ji je dal drobljanec kruha in jo počehal po čelu: »Sedajle pojdi za čredo, Rožica. Sicer se še izgubiš v gozdu.«

Ker je črednik povedal Hudourniku, da bo naslednji dan zopet gnal čredo mimo bajte, je Hudournik za Rožico pripravil prav dobre pomije. Tudi skorja belega kruha je plavala na vrhu. Čebriček je postavil pod smreko.

Ko se je zvečerilo sta polha vstala. Lišpavka se je krtačila, Storž ji je pomagal, da je kar dostojna šla na biro.

Ko je bila na smreki, pod katero je stal čebriček, je njen nosek takoj ovohal, kaj je v čebričku. In ne da bi Storža poklicala in ga povabila s seboj. Premagala jo je sladkosnednost in še grda zavist povrhu. Kar sama je splezala po smrekovem deblu in se ustavila tik roba čebrička. Kako ji je zadišalo! Da je kar pomigala z brkicami. Čepela je na robu čebrička in preudarjala, kako bi do skorjice. Kositrna stena se ji je zdela dokaj raskava. Poskusila je in res zdrknila — v pomije.

Sedaj pa je bil joj. Plavala je, pograbila skorjico z gobčkom, s tačicami se skušala prijeti gladke stene. Vse zastonj. Začela je cviliti in klicati Storža na pomoč. Naglo je pritekkel. Toda kako pomagati? V prebrisani glavi je našel modro pomoč. S sprednjimi krempljci se je trdno prijel za rob čebrička, telo spustil po steni in še repek, ki se mu je pomočil v pomije. Lišpavka je pograbila košati rep, se po njem vzpela Storžu na hrbet in srečno priplezala iz morja pomij. Bila pa je tolikanj samogoltna, da je kar grede pograbila belo skorjico in jo res otela.

»Na!« jo je hvaležna ponudila Storžu. »Ne bom,« je odklonil Storž. »Vidim, da se ne boš prej spametovala, da bo velika nesreča.« In kar jezen je odmomljal in izginil v gozdu.

Hudournik se je čudil, da nekaj dni ni ne videl ne slišal svojih ljubih polhov. Le kam sta šla? Kar dolgčas mu je bilo.

Zato je pa za Rožico še bolj nabiral ostanke jedi in jo vsako jutro težko čakal, da je pozvončkala in ga poklicala: muuu!, kadar je prignal črednik mimo bajte.

Nekega jutra pogleda v čebriček — in groza — v njem, sredi pomij, leži mrtva Lišpavka. Ker je bil še žir nezrel, lešniki so imeli samo sneg v sebi in komaj za zrno jedrca, jo je lakota prignala nazaj k bajti. Zapeljal jo je čebriček in slastni koščki jedi v njem. Klicala je na pomoč, a Storža ni bilo; predaleč je bil, da bi jo bil slišal.

Hudournik je mrtvo Lišpavko položil na zeleni mah in sklenil, da jo popoldne pokoplje pod mlado bukenco. Ko je po obedu zadel rovnico, da izkoplje grobek zanjo, je nenadoma obstal. Zagledal je Storža, ki je sedel ob mrtvi in jo gledal. Sklonil se ji je do ušesa, kakor bi jo klical. Lišpavka se ni ganila. Nato jo je pobožal s tačico, najprej z desno, potem še z levo. Lišpavka je ležala vsa trda in negibna.

Storž je sedel na zadnje noge in jo gledal in gledal. Še enkrat jo je poskusil zdramiti. Z gobčkom jo je vso ovohal, privzdignil celó glavico, ki je pa hitro omahnila nazaj na mah.

Storž je spoznal, da je mrtva. Bridko mu je bilo žal, da se je sprl z njo in se ji umikal. »Ne bil bi smel kuhati jeze tako dolgo,« si je očital. Toda sedaj je bilo prepozno.

Potr in klavrn je počasi odskakljal v gozdno tihoto. Hudournik ga ni več videl, Lišpavko pa je pokopal pod mlado bukenco. Nad grobkom šumijo zeleni listi, žir zori, a Lišpavka ga ne bo obirala nikdar več.

Julij Slapšák

Križi

Po dedovi besedi.

(Konec.)

»A—ha! Gre le zares!« vikne brezskrbno mlinar in melje dalje. Prav nič ga ne moti ženino pripovedovanje; mirno požvižgava, kakor da ga to nič ne skrbi. Toda žena se ne da ugnati; vedeti hoče, kaj vse to pomeni. In sili v mlinarja, naj ji pove, če ve.

»Zares gre, sem rekel. Kaj hočeš še vedeti?« ji odgovori mlinar.

»Kaj gre zares? Pojasni, govori!« cvili žena in prosi in rentiči vse dotlej, dokler ji mož ne razodene pogodbe z vragom. Čisto vse ji pove in po pravici, celo to, da je zaradi nje napravil pogodbo, da bi bila ob tolikih zakladih vsaj en dan z njim prijazna, vsaj eno uro, če ne več.

Ko izve žena, kaj in kako, se vrže pred moža, mu objema kolena in joka in stoka kakor ponorela. Po dolgem času ihte in stokanja se toliko umiri, da more z besedo na dan. In tedaj vzklikne kakor trpeča duša v vica: »Ali ti nisem jaz prava zakonska žena, ki se trudi in trpi le za te in za dom?«

»To je skoroda resnica,« pritrди mož; pove ji pa tudi: »Eh, mlin in vse premoženje bi rad dal, samo da bi bila ti manj oglata in bi se ne zadevala v vsako reč.« Žena nato: »Vsaka tička ni slavček, vsaka žena ni srček. Pa kaj bi s srčkom? Srček se poje in ga nič več ni; le skrb, delo in trud ima trajno vrednost.«

Mož: »Že res! Toda jaz bi dal le rad mlin in vse premoženje, samo da bi ne bila ti svojeglavna in muhasta in bi se ti dalo kaj dopovedati.«

Žena: »Gospodinja sem, ne dekla! Moram vendar imeti besedo in oblast pri hiši.«

Mož: »Je že res! Ali jaz bi vendar le rad dal mlin in vse premoženje, ko bi ti ne bila zadirčna in tako vražje togotna, da živ krst ne more s teboj shajati.«

Žena je zajokala in se je med solzami izpovedala: »Zate se bojim, preveč te imam rada; če bi drugače govorila, bi lagala.«

Mož: »Že prav! Ali jaz bi vendarle rad dal mlin in vse premoženje, samo da bi ti ne bila tako rogata.«

Žena: »Bolna, bolna! Od prevelikega dela in truda. In ker me ti ne upoštevaš.«

Mož: »Ej, žena, pa bi le rad imel, da bi bila tudi ti srček. Veš, če ti ne bo treba pri meni garati ko črna živina, če bo vsega v izobilju v naši hiši, mi boš stregla na vso moč in prijazna boš z menoj ko mlada nevesta; pa pohlevna ko leto stara putka, ki zoblje iz roke. E, zlato bo nama prav hodilo: vez bo med teboj in menoj.«

Žena: »To so vražje besede, ne tvoje, ljubi mož! Kdaj si še slišal, da osrečuje zlato človeka? Le znoj in trud, trdo življenje in zaupna molitev prinaša mir in srečo v hišo; to so stebri, na katerih sloni duševno in telesno zdravje vsake družine; to so trdne opore in vezi, ki družijo družinske člane med seboj v mirnem sožitju in pravi ljubezni; vse drugo je prazen nič. Najmanj pa veže zlato, ki ga naj pridrži le hudobec, ta večni lažnivec in rušitelj družin. Jaz hočem le tebe, tvoje opore in varstva; dejanske ljubezni, delavne ljubezni, ne pa sladkih besed.«

Nadaljni razgovor je preprečil hrum in šum z gore. Razsajanje in razgrajanje, vik in krik je bil tako silen, da so šipe šklepetale, da se je pohištvo treslo v mlinu. Brezdanja vreča in jama sta bili polni zlatnikov, črna vojska se je valila nazaj v pekel.

Žena je zavpila: »Jezus in Marija, pomagajta! Ljubi mož, varuj me! Pa tudi sebe! Močan si, zdrav, vesel. Katera žena ima tako vrlega moža? Nobena! Edino jaz. Za ves svet te ne dam!«

Zaslišali so se klici: »Mlinar, mlinar! Na boj, na boj!«

Žena se je od groze sesedla, mlinar jo je skrbno položil na posteljo in ji deval obkladke na vroče čelo.

Zunaj so se klici ponovili. Mlinar je pogledal skozi okno. Vrag Pika-parkelj se je sprehajal ne daleč od mlina in ga klical na boj.

Pobožal je ženo po licih in ji zašepetal: »Kar mirno leži. Koj se vrnem. Boj bo kratek. Sam je. Naklestim ga, da se mu ne bo nikdar več zahotelo z menoj kozjih molitvic moliti.«

Žena odpre vročične oči, zgrabi moža za roko in ga krepko drži. Strah pred moževo pogubo jo opogumi in vlije v ude moč razjarjene levinje. »Nikamor ne pojdeš! Sama grem k vragu. Ne bo te jemal in ne!« zaječi zapovedovalno in se dvigne v postelji. Preden ji je mogel mož preprečiti nakano, je že odprla duri in izginila za voglom.

Mlinar je poiskal debelo gorjačo in se pripravil na boj z vragom. A ko je hotel odhiteti za ženo, je bil v pasti: vse duri so bile zaklenjene, bil je jetnik v lastnem domu, ako ni hotel delati durim in ključavnicam sile; skozi okno pa ni maral skakati, saj ni ničvrednej in tat. Le kaj naj reče o svoji ženi? Je res junakinja: še pred vragom ga gre branit. »Ali to ne bo šlo,« maje z glavo mlinar, nato pa gre in zabije v gorjačo debele ostroglave žeblje, da bo boj z vragom tem hitreje gotov. Za ženo se ni bal; prej bo ona ugnala vraga, kot vrag njo.

Žena je s ključi rožljala, ko se je bližala vragu. Ta se je oblizoval z jezikom in se narejal in šopiril kakor petelin med putkami, ko jo je ugledal. »Hola-hej! Dve muhi na en udarec, dobro sem vrgel trnek! Tudi njo pobašem, seveda,« je modroval in ji stopil naproti, se ji vdano poklonil in jo prijazno vprašal: »Si ti res moja sestra, moja predraga sestra?«

»To ti boljše veš kot jaz,« je odgovorila na videz neustrašeno, v resnici pa je trepetala po vsem telesu in ji je udarila kri v glavo, da je zardela v obraz kot razcvetela roža na vrtu.

»He-he! Tvoj mož me je nazval svaka, bo že resnica. E, veseli me, da imam tako brhko sestrico. Na vse veselice te popeljem. V izobilju in bogastvu boš živela, v sreči se boš kopala. Da sem te le našel, da sem te le spoznal. E, e, za svojo drago sestrico bom storil vse, vse,« se ji je laskal vrag, ki ni mogel odvrniti pogleda od njenih cvetočih lic in ljubkih oči, ki so trepetale v krasoti sinjega neba.

Žena se je čudila tem priliznjenim besedam. Saj vendar ve vrag, da je poročena žena, pa klobuštra take bedastoče. Dvignila je že roko, da bi mu prisolila zasluženo klofuto, po potrebi tudi dve ali tri, toda premagati je morala svojo ogorčenost in jezo, ako je hotela rešiti moža pogube. Pogledala je v stran in molčala.

»He-he, dobro znamenje, že razmišlja,« si šepetaje vrag. »E, e, je že pogledala po vabi. Tudi njo vlovim na vrženi trnek, ki sem ga vrgel v mlinarjeve vode. Rada bo šla z menoj, za moža itak ne mara, lahek posel bo z njo.«

Žena ga zdrami iz takih misli, ko mu govori: »Se res misliš boriti z mlinarjem? — Res? Da? — Svetujem ti prijateljsko: to misel opusti, če ti je mar, da se ne povrneš polomljen v svoje kraljestvo. Vedi, mlinar je hud in močan: ne boji se ne birača ne hudiča.«

»Hentaj, hentaj, sem jo že ujel, se že boji zame,« si gladi kozjo bradico vrag in zaupa ženi: »Nič se zame ne boj, močan sem za devet vragov in še celo krdelo nevidnih pomočnikov stoji za menoj. Mlinarja pogazim kot črva pod peto.«

Ženi klecnejo noge, srce ji zatrepeče v prsih, slabosti jo obdajajo, z vsem naporom se vzdrži še pokonci. Vrag ji bere strah v široko odprtih očeh, s pobledelih lic, zato ji reče: »Ne straši se po nepotrebem, dragica, moji nevidni tovariši so ti naklonjeni, niti lasu ti ne bodo skrivili. Vekomaj ostaneš v mojem varstvu. Ščutil te bom z lastnim telesom.«

Žena ga ni več poslušala. Le na moža je mislila. V boj se ne sme spuščati z njimi. Pred temi satani ga mora rešiti, mora! Predobro je vedela, da ga njegova moč ne more obvarovati hudega. Edina rešitev za moža je, ako ona kako izve, kako je vragu ime. In to mora izvedeti, mora! Izzvati mora vraga, da ji sam pove svoje ime. Ojunači se tedaj in kar naravnost dregne vanj z vprašanjem: »Pa ve mlinar, kako ti je ime?«

Vrag se začudi temu nenadnemu vprašanju pa naglo dostavi: »Ali veš ti?«

»Če sem tvoja sestra, bom pač vedela za tvoje ime. Ali ne?« mu preprosto odgovori.

Tedaj začujeta mlinarjevo robantenje iz neprostovoljnega jetništva, iz zaklenjenega mlina. »Ključee, ključee!« rjove in razbija s težko gorjačo po obojih hišnih vrat.

Žena zarožlja s ključi in se obrne za odhod. Vrag je bil v precepu. Naglo ji zakliče zaskrbljeno: »Ne povej mlinarju, da mi je Pika-parkelj ime, oj Pika-parkelj ime. Ne izdajaj me, ljuba sestra! Raj boš uživala z menoj... obljubljam ti, prisegam!«

Žena se je ozrla nazaj in svarila: »Ne izdajaj se sam in ne vpij, da ti je Pika-parkelj ime, oj Pika-parkelj ime. Lahko te sliši mlinar; z njim ni dobro češenj zobati.« Tako je vraga svarila, a se pri tem ni prav nič mudila. Kakor da jo veter nese, je naglo domov pribežala in na vežne duri krepko zaropotala. In ko jih je odklepala, je ljubemu možu govorila, tako mu je govorila:

»Za ušesa si zapiši besede te:

Pika-parkelj, oj Pika-parkelj je vragu ime.«

Pri priči jo je skrivaj pri zadnjih durih odkuril mlinar k vragu.

Vrag teleban je bil norčavo vesel, da bo poleg mlinarja še njegovo ženo na trnek ujel. Dve tolsti ribi, dve žlahtni ščuki. Pričakujoč mlinarja na boj je samozavestno stopal po trati in polglasno brundal predse:

»To je dobro, to je dobro,
da mlinar ne ve,
da mlinar ne ve,
da je meni Pika-parkelj ime,
oj Pika-parkelj ime.«

»Ti bom že posvetil, ti vrag ti peklenski, ti Pika-parkelj ti pika-parkljasti!« srdito zarentači za njegovim hrbtom silni mlinar. »Prej si motil zakonsko ženo, zdaj pa norce briješ iz njenega moža, iz poštenega mlinarja, ki ga vsa soseska spoštuje, in gobezdaš, da ne vem, kako ti je ime. Pika-parkelj si in Pika-parkelj ostaneš, da veš!« Tako rentači mlinar in zavihiti težko okovano gorjačo, da bi na mestu pobil hudobo do mrtvega.

Vrag obmolke in odskoči iz nevarne mlinarjeve bližine. Vidi, da je izdan, da se je sam izdal. Spozna, da sta se iz mreže izmotali obe ujeti ščuki, silni mlinar in prelepa njegova žena; da je zanj izgubljeno žlahtno zlato, vredno pol kraljestva, in vse težko delo današnjega dne; da jo je zaigral, oj zaigral! To spoznanje ga pobesni, da zdivja. Tako vražje silno zatuli, da se zrak preseka in mogočno zavalovi, da se zemlja potrese in na široko odpre; iz široke odprtine v zemlji se začnejo dvigati ognjeni zublji, ki v mogočnih stebrih švigajo visoko pod nebo. Z jasnega se za- bliska in votlo zagrmi. In še in še! Strele udarjajo. Siva skala pod hri- bom se zdrobi, zlati zaklad v brez- danji jami zagori kot suho listje. Po žveplu zasmrdi, Pika-parklja, oj Pika- parklja nikjer več videti ni.

Mlinar ni vedel, kdaj in kako je prilomastil do mlina. V rokah je še vedno tiščal gorjačo in žugal: »Ti bom že posvetil, ti bom že posvetil, ti Pika-parkelj, oj Pika-parkelj pika-parklja- sti!« Ko je zagledal ženo, se je šele prav zavedel. Vrgel je gorjačo daleč proč in se približal ženi.

Žena je ves čas na pragu stala in ljubega moža nestrpno pričakovala. In ko ga je zagledala, je od veselja za- jokala in moža že od daleč pozdrav- ljala. Mlinar je bil žene srčno vesel in jo je iz vdane ljubezni ves ganjen objel. Prijel jo je zdaj za žuljavo roko in jo popeljel v blagoslovljeni dom. Tam sta pred Sveto družino pokleknila in se zaobljubila, da bosta drug drugega bremena voljno nosila. In res: združena v molitvi in delu in ljubezni oba — sta živela poslej kot golobčka dva.

Maksimov:

Majska

*Kot da nas vabijo v svate,
v cvetje odete so trate,
ptičke za godbo skrbe,
same poskočne drobe.*

*Petje, zelenje in cvetje
nosi s seboj mladoletje
in ko obišče nas maj,
zemljo pretvori nam v raj.*

Rud. Pečjak

Mikica Mokica

(Konec.)

24.

Sonček sije prelepo, rožice cveto, ljube ptičice pojo, ko čebelice za vedno domek zapuščajo. —

Pod sončkom se zbirajo, v njegovih zlatih žarkih rajajo.

»Zdrava kraljica — zdrava kraljica — zdrava, zdrava, zdrava kraljica!« doni veličastno in mogočno po vsem zlatem ozračju.

»Zdrava kraljica — zdrava, zdrava, zdrava kraljica!« se razlega v hiški, da se vsa trese.

Vedno nove trume čebelic bruhajo iz hiške: neskončen, radosten sprevod prelepe kraljice.

Mikica, Mišlinček in Mišlunčka gredo v spremstvu kraljice sredi najbolj radostnih vzklikov. Že so zunaj — že letajo v zlatem blešččem krogu okoli kraljice.

Ptički so prenehali peti, murenčki ne pojejo več, kobilice cvrčavke so obmolknile. Vseповsod en sam neskončen radosten vzklik:

»Zum, zum, zum kraljica...«

Mikica je zagledala na vrtku atka, mamico, Vidka, Lenčico, Ančico. »Zdrava, zdrava, zdrava kraljica!« jim je klicala iz zatega ozračja in veslala po sončnih žarkih za kraljico, kakor bi plavala po samem neskončnem veselju.

»Mikica — kako je lepo, lepo...« sta klicala za njo Mišlinček in Mišlunčka.

Tisti hip pa je nekaj žoltorumenega, črnega zabliskalo, padlo med čebelice, zarezalo, zaplesalo, zabrenčalo, da so se vse čebelice od groze stresle.

»Kje je kraljica!« je zatulil strašen glas.

Takoj nato pa tisoče krikov smrtne groze: »Kraljica je ugrabljena, kraljica je ugrabljena...«

Strašen sršen jo je držal v svojih krempljih.

»Čebelice — moje zveste čebelice...« je klicala kraljica na pomoč.

Mikica je udarila s perutki in letela na vso moč h kraljici. Prva je bila pri kraljici. Zagrabila je sršena, ga grizla, tolkla, bila, praskala, tepla, brcala.

Sršen je spustil kraljico, zagrabil Mikico in strašno zarjovel: »Zdaj bom pa tebe pojedel!«

»Samo da je kraljica rešena,« je kliknila Mikica.

Tisoče in tisoče vzklikov se je zlivalo v eno samo pesem:

»Kraljica je rešena — kraljica je rešena...«

Tisoče in tisoče čebelic se je zgrinjalo okoli kraljice, da bi jo branile.

Junaka Mišlinček in Mišlunčka sta zagrabila sršena vsak za eno perutnico.

»Razbojnik — tat — ropar...« sta divje kričala in ga držala kot na vajetih.

»Spustita me!« je rjovel sršen.

»Držita ga!« je klicala Mikica.

Prišle so na pomoč še druge čebelice. Sršen ni mogel več leteti in vsi so se nekam pogreznili skozi oglušujoče radostne vriske:

»Zdrava, zdrava, zdrava kraljica...«

Od nekod daleč daleč pa je priplaval žalosten glas:

»Ti moja uboga, uboga punčka.« —

25.

Skozi okno gledajo zvezdice na Mikico Mokico, ki sladko spi v posteljici. Mož v lunici, ki pričara bajne sanje, vesla za goro. Petelinčki pojo, pojo. Zarjico in sonček kličejo.

Mamica stoji pri posteljici in gleda svojo punčko Mikico Mokico.

Mikica maha z ročicami in vpije: »Sršen — sršen!«

Mamica jo vzame v naročje. Mikica še vedno maha z ročicami, brca z nožicami in praska mamico. Mamica jo boža, kliče, pa je ne more zbuditi.

»Samo da je kraljica rešena,« vzdihne Mikica in se za hip blaženo nasmeje.

Mamica jo boža, boža — kliče, kliče... »Mišlunčka — Mišlinček — držita ga!« —

»Mikica Mokica — ti moja uboga, uboga punčka« —

Mikica je odprla očke.

»Drži ga, Mišlinček, da me ne bo pojedel. Mišlunčka, Mišlunčka --«

»Kdo pa je? — Mikica Mokica — kdo pa je?«

»Sršen. Kraljico sem rešila.« —

»Saj ga ni. Mamica je pri tebi in te varuje.«

»Mamica — mamica!« se je zavedla nenadoma Mikica in si pomencala očke. Objela jo je in ji zašepetala: »Da sem le spet tvoja punčka. Saj je najlepše na svetu biti tvoja punčka. Moja zlata, zlata mamica!«

Šla je od posteljice do posteljice, da je spet videla Vidka, Lenčico in Ančico. Spat je šla pa kar k mami v posteljico. Objela jo je okoli vratu in ji dolgo, dolgo pripovedovala o prelepi mami kraljici, o hudih stražnikih, o ubogem Mišlinčku in ubogi Mišlunčki; o strašni mucu maci, o grozanskem medvedu, pa o mravljincah in metuljčkih, o kresničkih in murenčkih, o roparju pajku in Cimbumu.

V hiši je tema, samo na okencih je razpeto svetlo nebo, na nebu zvezdice.

Mamica že spi. Mikica pa ji še vedno pripoveduje, kako ji je striček murenček v luknjici godel in pel Preljubo veselje, Cigan cigana vpraša, Poj poj ptiček moj —

Mamica spi; Mikica pa ji v posteljici poje — tako kakor striček murenček.

26.

Vsa okenca so modra od neba.
Pod okenci pojo ptički. Vmes
požvižgava črni kos, oj črni kos.

Mamine rožice na okencih gledajo sonček in poslušajo ptičke.

Mamina punčka pa še vedno spančka. Ročice drži pod glavico in se smeje.

Videk, Lenčica in Ančica komaj čakajo, da bi se zbudila. Saj jim bo take lepe reči pripovedovala: o Cimbumu in medvedu, o pajku in sršenu, pa o mami kraljici.

Pa mamica ne pusti, da bi jo zbudili. Ponoči se je zbudila in ni mogla dolgo časa zaspančkati.

Vsi trije stojijo okoli posteljice in čakajo, da se bo zbudila.

K. Hafner

Marjanica na izletu

Mladi fantiči in dekliči so korakali v svežem jutru po lepi, beli cesti. Junaško so stopali in veselo so prepevali:

Juhejsa, juhaha,
pomlad je že prišla.

Tako so peli mladi fantiči in dekliči. Pa kaj bi tudi ne peli, kaj bi ne bili veseli! Saj so šli na izlet — na majniški izlet.

Fantiči in dekliči so spraševali:

»Hej, bela cesta, kam nas pelješ?«

»Oj, daleč, daleč v lepi svet, prav tja do Polžjega hriba,« je odgovarjala cesta.

»In potem, bela cesta, kaj potem?«

»Potem vas sprejme moja sestrica, tiha stezica, in vas popelje na visoki in strmi Polžji hrib. O, ta je visok, dolga je pot tja gori, debelo uro boste hodili, fantiči in dekliči.«

»Ha, debelo uro, pa kaj je to!« so se smejali. »Mladi smo še, naši nahrbtniki so polni, da nas lakota ne bo trla, in z nami je naša gospodična učiteljica, ki nas bo varovala, da nas ne bosta volk in divji mož. Tri dni in tri noči bi lahko hodili, pa se ne bi bali. Hej, le veselo naprej!«

In so fantiči in dekliči veselo stopali po beli cesti, dokler niso dospeli do vznožja Polžjega hriba.

Tam se je bela cesta poslovila od njih in jih izročila v varstvo tihi stezici. Stezica jih je vodila po hribu navzgor skozi senčnat gozd in ob njej je poskakoval bister potoček. Urna veverica je švignila mimo njih na košato bukev, zajček jim je prekrizal pot, nad njimi so prepevali drobni ptički in sonce na nebu se jim je klanjalo in jih pozdravljalo: Dober dan, otroci! Kako ste pa danes zgodni!

In otroci so bili veseli, da jih sonce hvali, še urneje so jemali pot pod noge, dokler se ni mali Francek zmisлил, da je truden in je bilo treba počivati. Nehote so se odvezali polni nahrbtniki, zastonj je ugovarjala gospodična, treba se je bilo okrepčati po dolgi, naporni hoji in si nabrati novih moči za nadaljnjo težko pot. Trikrat so tako počivali, preden so prišli na vrh, kjer se je tudi stezica poslovila od njih in jih izročila zeleni trati. Zdaj se tudi gospodična ni več branila. Veselo se je oddahnila in rekla:

»Otroci, zdaj pa kar na trato in počivajte. Le vašim zobkom dajte dela. Težko že čakajo, da bodo zopet mleti.«

In beli zobje so poskočili na delo, hlástnili so po belih štrucah, po sladkih štrukljih — in so mleti in mleti, da so se mlada liceca kar napihovala in so mlade oči zadovoljno gledale v božji svet.

Le Bajtarjeva Minka je sedela tiho in mirno poleg in njeni zobje niso imeli kaj dela. Njej mati ni mogla dati drugega s seboj kot kos kruha, ki ga je pa že med potjo pripravila.

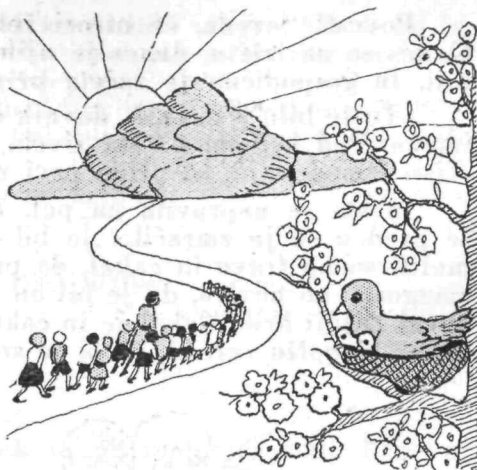
Pa jo je zagledala Marjanica, ki je bila tudi med izletniki. Že je bila pri njej in ji molila lep, sladek štrukelj: »Na, Minka, to je dala naša mama zate.«

To je bilo znamenje drugim otrokom. Kot bi mignil, so bili vsi okoli Minke in ji ponujali svoje dobrote. Ta ji je dal štruce, drugi kos sira, tretji klobaso in Jernačev Andrejček ji je stisnil celo pomarančo v roko.

Minka je bila vesela. Toliko dobrot že davno ni videla. Polovico je pojedla, polovico je pa spravila v nahrbtnik. »To bo za mamo doma,« je rekla gospodični in jo blaženo pogledala.

Potem so se otroci igrali. Škarjice so se šli brusit in skobca lovit, o beli liliji so peli in z Maričko na kamenju so jokali in plesali. Potem so bili trdni, posedli so okoli gospodične in zaprosili:

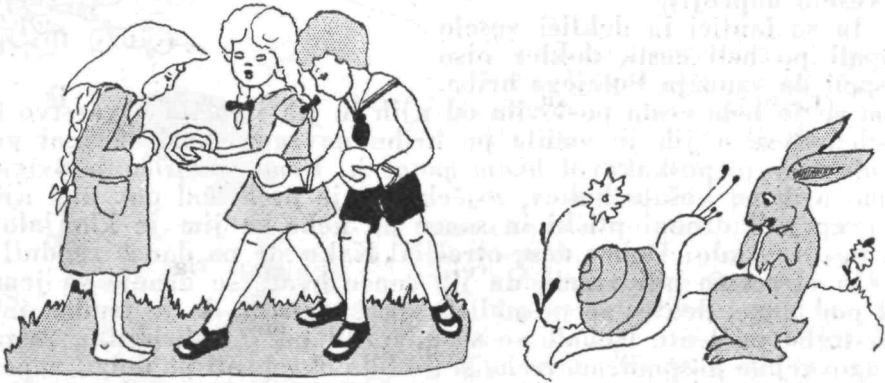
»Gospodična, povest!«

Povest! Seveda, če otroci želijo, jo gospodična mora povedati. Danes so na izletu, danes je njih dan, njihova volja se mora izpolniti. In gospodična je začela pripovedovati:

»To je bilo v davnih, davnih časih. Takrat Polžji hrib še ni imel imena. Pod hribom pa sta živela polž in zajec. In sta se domenila: 'Tisti izmed naju, ki pride prvi na vrh, bo dal hribu svoje ime.'

In sta se napravila na pot. Zajček je urno zdirjal navzgor in še preden se je zmračilo, je bil že na vrhu. Oddahnil se je, začel muliti sočno travo in čakal, da pride tudi polž za njim in mu pove zmagoslavno novico, da je bil on prej gori in se bo hrib poslej imenoval Zajčji hrib. Čakal je in čakal, prišla je noč, še zaspati ni upal, da ne bi polža zgrešil, če bi se sredi noči priplazil na vrh. Čakal je

še ves naslednji dan in potem še sedem dolgih let, pa polža ni bilo od nikoder...«

»In potem?« so vprašali otroci.

»Potem, otroci? Le počakajte, da mine sedem let, pa vam povem dalje. Kar lepo se vlezite in zaspite in ko bo sedem let minulo, vas bom zbudila.«

Otroci so ubogali, plegli so po trati in zatisnili oči. Zaspali pa niso. Naskrivaj so škilili izpod priprtih trepalnic na gospodično in čakali, kdaj bo minulo sedem dolgih let.

In je res kmalu minulo. Gospodična si je nekoliko oddahnila, se razgledala naokoli in občudovala lepo dolino, ki se je razprostirala pod Polžjim hribom. Toda tišina jo je motila, navajena je bila otroškega hrupa, dolgčas ji je postalo po drobižu in je pocukala Drobnikovega Francka:

»Hoj, sedem let je že minulo. Pokonci, zaspanci!«

Otroci so šinili kvišku, gospodična pa je pripovedovala dalje:

»No, torej, kje smo že bili? Da, da, že vem, zajček je čakal na hribu sedem dolgih let, potem pa se je naveličal. Postaral se je že, zato je dal svetu slovo in poginil.«

»In polž?«

»Polž je lezel na hrib sedem dolgih let, osmega pol. Šest zim je prespal spotoma, ko pa je minula polovica osmega leta, je prilezel

na vrh. Ozrl se je naokrog, toda zajčka ni bilo nikjer. Klical ga je, pa zajček se ni oglasil. Tedaj je polž rekel, da je on zmagal in od tistega časa je hribu ime Polžji hrib.«

»Ali živi polž še vedno na hribu?« so hoteli vedeti otroci.

»Še vedno. Kar poiščite ga. V kakem grmu ali pod kako skalo ga boste gotovo našli.«

»Ali druge živali tudi še živijo na hribu?«

»Tudi.«

»Ali volk tudi?«

»Ne, tega pa polž ne pusti na svoj hrib.«

»In lisica?«

»Tudi lisica ne sme sem gori.«

»Kaj pa zajček?«

»Ta pa sme.«

»In kdo še sme?«

»Mravlje in čmrlji in murenček in pikapolonica tudi. Pravkar je ena sedla Marjanici na roko.«

Marjanica je pogledala in pobožala malo rdečo živalco. Preštelala ji je pike na oblecki. Bilo jih je ravno sedem. Sklonila se je nad njo in jo vprašala:

»Povej, pikapolonica, kam bi jaz zdaj najrajši šla!«

In pikapolonica je zletela z Marjanicine roke naravnost proti dolini.

»Domov, k mami!« je rekla Marjanica. »Uganila si, pikapolonica.«

Vsi otroci pa so ponavljali: »K mami, k mami!«

»Kakor želite,« je rekla gospodična.

In otroci so povezali svoje nahrbtnike in se veselo odpravili proti domu. Ampak zdaj jih je gospodična vodila po drugi poti. Tam so prišli do znamenja, kjer je bila Marija z Jezuškom v naročju. Otroci so se usuli okoli znamenja in ker je bil ravno maj, so počastili Marijo, nebeško kraljico, in zapeli ono lepo majniško pesemco:

Marija, saj rad te imam!
Glej, svoje srce ti dam.
Kako se nam lepo smejiš,
v naročju Jezusa držiš.

Mračilo se je že, ko so prišli domov. Marjanica je bila trudna, da še večerjati ni mogla. Kar hitro se je spravila v posteljo. Preden pa je zaspala, je poklicala mamo k sebi in ji že napol v sanjah šepetala: »O mama, lepo je bilo! In veš, Bajtarjevi Minki sem dala cel štrukelj.«

Sladko je zaspala in celo noč sanjala o lepem izletu.

Pastirček in divji mož

godaj zjutraj, ko je rožnata zarja na vzhodu naznajala, da prihaja zlato sonce, so se odprla vežna vrata kmečkega doma, ki je samotno stal na pobočju zelene gore. Na prag je stopil deček, gologlav, oblečen v belo volneno jopico, da ga ne bi zeblo v hladnem gorskem jutru, na bosih nogah pa je imel lesene cokle. Oprtal si je še usnjato pastirsko torbo, v katero so mu mati dali kos črnega kruha in košček sira. Odprl je vrata velikega hleva in iz njega se je usul trop ovac, ovnov in jagnjet.

Prerivalo so se okrog dečka, ki je vzel v roke piščalko, zapiskal in se spustil po bregu navzdol. Za njim so se zvrstile ovčke.

Pastirček Petrček je bil edini sin bogatega kmeta. V poletnem času je vsako jutro vodil svojo stoglavo čredo na pašo po bregu navzdol in preko ozke doline na nasprotno stran, kjer se je ob vznožju skalnatih gorskih velikanov razprostirala zelena planina. Tu so se njegove ovčke pasle, on pa je vriskal in prepeval, da je odmevalo od skalnih sten; v žvižganju se je poizkušal z gorskimi kosi, cmokaje z ustnicami je vabil veeverice z visokih dreves, da so se mu radovedno približevale. Ko se je začel oglašati želodček, je vzel iz torbe južino. Žejo pa mu je gasil bližnji studenček. Po kosilu je vedno stopil v svišli, ki so stale na spodnjem koncu planine in je prinesel iz njih lonec soli. Zablejal je kot ovca in že so se mu oglasile ovčke in od oseh strani prihitele k njemu. Dal jim je soli. Nekaterim je polagal na tla. Druge so jo lizale iz njegove roke. Ko so prišle vse na vrsto, je zopet spravil lonec. Potem se je vlegel na zeleno trato in mislil na gorske vile, lepe dobre deklice, ki ponoči rajajo na tej planini, podnevi pa spiyo na mehkih belih posteljah v zlatih sobanah, ki so v sredini teh gora. Skozi skalne razpoke se pride vanje. O, saj jih je že videl zjutraj, kako so hitele v svoje domove. Seveda je videl le od daleč njih bele obleke in pajčolane kot bele meglice ob sivih skalah, od blizu se ljudem ne pokažejo. Tudi babica, ki mu je pravila o njih, jih je videla le od daleč. Nekoliko s strahom je mislil tudi na divjega moža, ki prebiva v gorskem prepadu. Sicer ima divji mož pridne dečke rad, toda Petrček ne ve, če je bil vedno priden.

Zvečer, ko je sonce zahajalo in so na planino legle dolge sence, je zablejal ovčkam v opozorilo, da je treba iti domov. Zbrale so se okrog njega, on pa je zaigral na piščalko ter stopal pred njimi proti domu. Ko so prišli do ozke brvi, ki je držala preko potoka, je obstal in štel ovčke, ki so šle posamezne čez. — Joj, ali se je zmotil ali je res, da ene ovčke ni. Le kje bi bila ostala? Da bi se bil vsaj zmotil! Doma pri hlevnih vratih so stali oči in tudi šteli ovce. »Mislím, da ena manjka,« so rekli, pa tudi niso prav dobro vedeli, lahko da so se zmotili. Petrček je pa sedaj prav dobro vedel, da je ni. Jutri jo poišče, sirotico.

Ko je drugo jutro prignal na pašo, je po trati natrosil soli, da se bodo ovce rajši tam pasle in da ne bodo kam odšle. Pest soli je dal v žep, v drugi žep kos kruha in odšel iskat izgubljeno ovčko. Preiskal je vse grmovje tam okoli, ves bližnji gozd je prehodil, a ovčke nikjer. Povzpел se je na skalne stene, blejal je in klical, a ni se oglasila. Upehan in opraskan na rokah in nogah je obstal na robu prepada. Ko se je nagnil, da bi pogledal vanj, se je odkrhnila skala pod nogami in padel je v globino. Ko se je zbudil iz omotice, je ležal na velikem kupu suhe trave, blizu njega pa je stal mož velikan, ves kosmat, oblečen v kožo divjega kozla. Jezno je gledal izpod namrščenih obrovi na dečka. Petrčku je zastala sapa, srce pa je močno udarjalo.

»Joj, divji mož,« je hitro pomislil in se od silnega strahu iznova onesvestil. Ko se je zopet zavedel, ni bilo moža ob njem. Dvignil se je in se ozrl, kje bi mogel ubežati. Videl je, da je v prepadu, okrog in okrog strme skalne stene, nikjer izhoda. Sedel je na kup suhe trave. To je bila postelja divjega moža. Strah mu je iznova stisnil srce in pognal solze v oči. Iz za bližnje skale se je dvignil divji mož, ko je zaslišal Petrčkov jok.

»Kaj hočeš tukaj,« je zabrundal v brado.

»Ovčko iščem,« je deček s silo iztisnil iz grla.

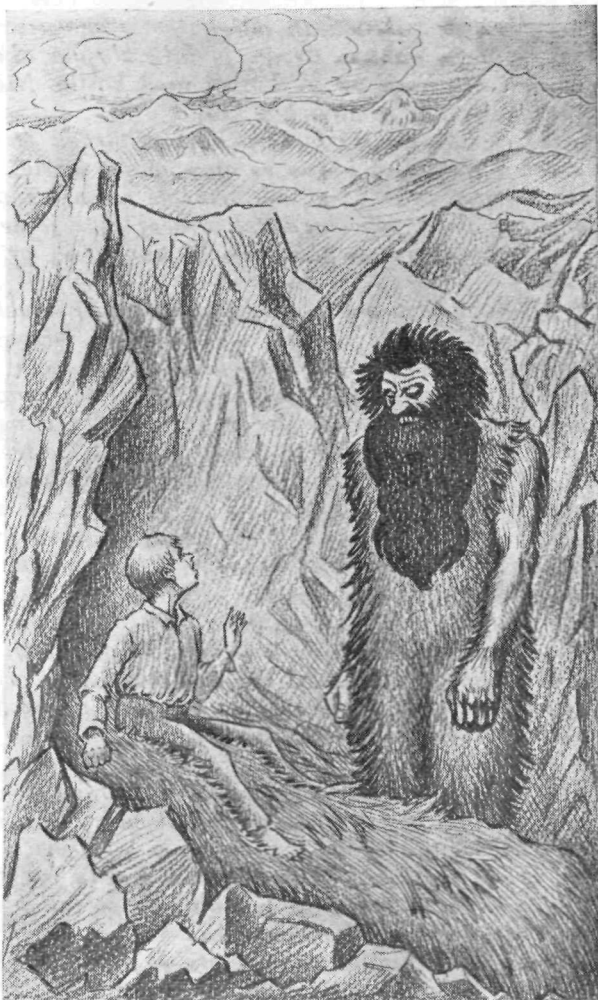
»Slišal sem jo ponoči, klicala te je.«

Tedaj je mož pristopil, prijel dečka s svojo kosmato, krepko roko, ga stisnil pod pazduho, z drugo roko pa se je oprijemal skal in spretno plezal po strmi steni. Prej kot se je deček prav zavedel, sta bila že na vrhu. Stopal je dalje ob prepadih, skakal čez skalne razpoke in plezal preko ostrih čeri, včasih je malo postal, poduhal po zraku in šel dalje. Petrček pa mu je od samega strahu napol mrtev visel pod pazduho. »Kam me nese,« je premišljeval. »morda me bo pojedel.« Lasje so se mu ježili in smrtni pot ga je oblival.

Ko sta dospela do neke tratice med skalami, je mož postavil dečka na tla prav k njegovi ovčki, ki je utrujena ležala tam.

»Tukaj je,« je zagodel mož in se smehljajal.

Ko je Petrček videl njegov prijazni obraz, se je polagoma ojunačil, smrtni strah je minul. Stopil je k ovčki, jo pobožal in ji dal soli. Obenem je mislil, dober je divji mož, da mi je poiskal ovčko, ko bi sedaj tudi naju pustil, da se vrneva domov, da naju ne bi nesel s seboj v prepad. Segel je v žep in ponudil možu kos kruha, da bi se mu prikupil, pa tudi da bi se mu izkazal hvaležnega. Mož je vzel kruh, ga vtaknil v usta in zadovoljno zagodel. Nato se je sklonil, dvignil pod eno pazduho dečka, pod drugo ovčko in se spustil po skalah navzdol. Sedaj je bil Petrček dobre volje, zaupal je divjemu možu, nič več se ni bal. Ko so dospeli na rob planine, je mož postavil dečka in ovčko na trato, pokimal in se obrnil, da bi odšel. Petrček je pa hitro pristopil, ga prijel za roko in rekel: »Lepo se zahvalim, ko bodo mati pekli, vam prinesem svoj hlebček, trikrat bom zavriskal, pa pridite sem.«

Mož je pokimal in odšel.

Bilo je poldne. Čreda je bila zbrana okrog svišli. Kot po navadi jim je dal soli. Sam pa ta dan ni imel kosila. Nič ne de, prijateljstvo z divjim možem je več vredno kot kosilo.

Čez dva dni so mati pekli in Petrček je dobil svoj hlebček. Vzel ga je s seboj na pašo. Ko so se ovce mirno pasle, je šel na zgornji rob planine, se obrnil proti gori in trikrat glasno zavriskal. Nato je sedel, položil hlebček poleg sebe in čakal. Precej časa je že minulo, mislil je že, da moža ne bo, tedaj pa je zaškrntalo po skalah in prišel je. Petrček mu je ponudil hlebček. Vzel ga je, pokimal in šel.

Vse poletje mu je deček nosil svoj hlebček in postajala sta vedno večja prijatelja. Nekoč se mož zelo dolgo ni odzval vrisku, toda ko je prišel, je prinesel v borovem lubu veliko lepih rdečih jagod.

Drugič je sredi popoldneva prišel k njemu in mu velel, naj žene domov, ker bo huda nevihta. Deček je pogledal v nebo, bilo je jasno. Toda slušal je in šel in še preden je prišel do doma, je treskalo in grmelo, da je bilo joj.

Petrček je previdno molčal o svojem poznanju in prijateljstvu z divjim možem. Vedel je, da mu ni po godu, če se govori o njem in on se mu je tako zelo bal zameriti. Toda sedaj je jesen in kmalu ne bodo več pasli na planini. Skrbelo ga je, kako bo potem izročal možu hlebček. Vsekakor mora povedati materi in očetu.

Zvečer jim je zaupal skrivnost in domenili so se, naj bi mož k njim na dom hodil po hlebček. Mati so še obljubili, da bodo večjega spekli. Drugi dan je na paši povabil divjega moža, naj prihaja k njim po kruh, ker on danes zadnjikrat pase in do pomladi ne bo več prišel sem. Na klop pred vežna vrata mu bo položil dar, saj ve, da ne mara priti v hišo. Mož je bil s tem zadovoljen.

Ko so prihodnji teden pekli, je Petrček pred hišo trikrat krepko zavriskal. Hlebček, ki je bil danes večji kot sicer, je položil na klop.

Zvečer v poznem mraku se je po bregu proti hiši pomikala senca. Mož je prišel do klopi in vzel kruh. Vežna vrata so bila odprta. Postal je in duhal v vežo. Nihče ga ni motil, vsi so bili v izbi. Stopil je v vežo. Za vrati je stala velika kad polna zelja. Mož se je sklonil h kadi in posrkal zelnico, kot da je najboljša juha. Nato je odšel. Naslednji teden pa ni prišel sam, z njim je prišla divja žena. Vzela sta hlebček in skupno posrkala zelnico. Radi bi ju bili videli, zlasti Petrček, toda bilo je zelo temno, da so komaj razločili senci. Sedaj so polagali na kad po dva hlebčka. Ko je zapadel sneg, so sledili v snegu stopinje bosih nog, dve veliki, dve manjši. Tako sta prihajala vso zimo vedno pozno zvečer.

Neko noč po božiču, bilo je jasno in mrzlo, je prišel divji mož, trkal na okno in klical: »Kmet, pojdi bob sejati!« Oče in mati sta se čudila. »Morda ima prav,« so rekli mati in oče so vstali, vzeli vrečo z bobom, šli na njivo in sredi noči v sneg bob sejali. Spomladi je ozelenel in še nikdar niso imeli toliko in tako dobrega boba.

Spomladi, ko se je pričelo delo na polju, je divji mož rekel ženi: »Pojdi h kmetu, da odslužiš kruh.«

Drugi dan se je na Petrčkovem domu oglasila velika močna žena in se je ponudila za deklo.

»Ravno prav,« so rekli oče, »dela imamo veliko, za delo nas je pa malo, kar ostanite.«

Ostala je vse poletje pri njih in delala za tri druge. Nihče ni niti slutil, da je to divja žena. Bila je prav taka kot so druge žene, le govorila je prav malo in zelo lepe dolge zlatorumene lase je imela. V nočeh, ko je sijala luna, je vstajala in si je pred hišo v luninem svitu česala in spletala lase.

Z lahkoto in hitro so to leto obdelovali polje. Pozno jeseni, ko je bilo na polju že vse obdelano, so se oče nekega večera vračali iz bližnje vasi proti domu. Kar so zaslišali iz gozda glas:

»Kmet, zdaj mi pa le daj ženo nazaj!«

Doma so povedali, kaj so slišali in tisto noč je dekla izginila.

Tako je divja žena vse leto pomagala na Petrčkovem domu. Tudi naslednja leta sta mnogokrat pomagala. Nekega dne, ko so želi, jih je prehitela noč in polovico snopja je ostalo na njivi. Ponoči se je pa razbesnela huda nevihta, med dežjem je padala toča.

»Vse žito, ki je ostalo na polju, bo uničeno,« so tarnali oče in s strahom poslušali, kako je ledeno zrnje bobnalo po strehi. Toda, ko so drugo jutro vstali, je bilo vse žito pod kozolcem. Ponoči sta divji mož in žena vse žito znosila na varno.

Tudi po kruh in zelnico pit sta hodila vsa naslednja leta. Nekoč so pa imeli hlapca, ki je bil silno radoveden, kakšen je divji mož. Na tihem je sklenil, da ga bo ujel. Na poti, ki je vodila mimo kozolca proti hiši, je nastavlil past, kakršno nastavljajo zverem. Sam se je pa skril za kozolec. Ko je divji mož prišel, je stopil v past, ki se je sprožila in ostri železni zobje so se mu zajedli v nogo. Mož je tulil od bolečin in z nogo v pasti tekkel po bregu navzdol, žena pa je jokala za njim.

Hlapec je moral takoj od hiše. Tudi divji mož in žena sta zapustila ta kraj in se nista nikdar več vrnila. Od tedaj je minulo že mnogo, mnogo let.

Fr. Ločniškar

Zgodbe o češnji

I.

Kodrinovi so imeli na dvorišču češnjo. Vsako leto je lepo cvetela in rodila krvavordeč sad. Po tem sadežu so se cedile sline vsem bosopetnikom v okolici. Posebno močne želje pa je imel po prepovedanem sadu tesarjev Jožek.

Ko nekega dne ni bilo pri Kodrinovih nikogar doma, zleze Jožek na drevo. Hitro natrga češenj in jih nabaše v žep. Jestni jih ni imel časa, preveč se mu je mudilo.

Tedaj pa pridrvi od nekod Kodrinov pes. Z Jožkom sta imela še stare, neporavnane račune. Sultan je bil kar besen in spenjal se je po drevesu. Rad bi bil dosegel Jožkovo peto. A deček se je trdno držal

med vejami in niti na misel mu ni prišlo, da bi splezal z drevesa Sultanu naravnost pod zobe.

Nekaj vaščanov je šlo po cesti in so videli ta prizor. Nič niso pomilovali Jožka, ampak se mu celo smejali, videč, kako je tatiček v škripcih.

Še hujša zadrega je bila, ko je prišel s polja gospodar Kodrin. Jožek je že na drevesu prosil odpuščanja. Kodrin je spodil psa proč in poklical Jožka z drevesa. Nič hud ni bil videti, ampak lepo je poučil fantka, rekoč: »Vidiš, koliko strahu si moral užiti zaradi nekaj prepovedanih sadov. Drugič rajši prosí in natrgam ti jih, da se jih naješ do sitega. Zdaj ti bodo pa še škodovala, če se jih na ta strah naješ. Le pojdi, pa drugič pridi.«

Jožek je zbežal osramočen domov. Na tuje češnje pa ni plezal več.

II.

Tudi Rekarjev Pavle je zelo rad lezel na tuje češnje. Zlasti mu je dišala županova z rumenim sadom, ki je tako prijetno zahrustal pod zobmi.

Nekega dne se skrivoma splazi nanjo. Češnja je rastla za podom in se ni videla izpred hiše. Zato je precej brezskrbno plezal od veje do veje.

Kar se odkrhne veja in Pavle se komaj ujame za drugo. Tudi ta mu kar ostane v roki. Deček se lovi in lovi, a že pada v globočino.

Pod češnjo je bil plot. Priletel je nanj z vso silo. Rebra so ga strašno bolela in klical je na pomoč. Niti dvigniti se ni mogel s tal.

Prihitel je županov hlapec in ga odnesel v hišo. Poklicali so dečkovega očeta. Kar slabosti so obhajale fantka, take bolečine je čutil. Oče je moral napreči konja in peljati Pavla k zdravniku. Ta je ugotovil, da ima deček zlomljeno rebro, in ga takoj napotil v bolnišnico.

Tisto leto Pavle ni več zobal češenj. Preden je zapustil bolnišnico, so bile že davno obrane.

III.

Sošolca Andreja smo imeli vsi radi. Bil je sin bogatih staršev, pa zaradi tega prav nič prevzeten. Tudi dobrega srca je bil. Večkrat je odstopil polovico svojega predjužnika revnejšemu tovarišu, ki je med odmorom lovil muhe, da je pozabil pri tem na prazen želodček.

Andrejev oče je bil bogat trgovec v našem mestu. Vsako nedeljo popoldne je šla družina skupaj na daljši ali krajši izlet v okolico mesta.

Bilo je v času prvih češenj. Zelo redke so še bile, a branjevka pri kolodvoru jih je že imela.

Ko je šel Andrej s starši tam mimo, kar ni mogel odtrgati oči od tega dobrega sadeža. Prosil je očeta, naj mu kupi vsaj en šopek. Oče mu je kupil kar tri.

Andrej je sicer že slišal, da ni dobro jesti češenj s koščicami. A šopki so bili tako majhni, da se mu je zdelo kar škoda zavreči koščice. Kmalu je pozobal češnje s koščicami vred.

Že domov grede je čutil Andrej, da mu v želodcu in njega okolici ni nekaj v redu. Proti večeru so postajale bolečine čedalje hujše. Razna domača zdravila niso nič pomagala. Ker se do jutra niso polegile bolečine, ampak se še povečale, so poklicali zdravnika. Ta je ukazal, da prepeljejo Andreja v bolnišnico.

Zdravniki so sumili, da je zašla Andreju češnjeva koščica v slepo črevo. Morali so ga takoj operirati. Res so našli v slepem črevesu koščico, okolica pa je bila že vsa vneta. Zdravniki so se na vso moč trudili, da bi oteli dečka. A bilo je prepozno. V nekaj dneh je Andrej umrl.

Vsa šola je šla za pogrebom. Ko mu je naš gospod učitelj govoril na grobu v slovo, nas je vse

premagala žalost. Gledali smo v tla in točili solze za dobrim sošolcem.

Naš dom

Leopold Paljk

Vrtnaričice — pridno sejte in presajajte!

Še je čas, da posejete na gredico podzemeljske kolerabe, ohrovt, kodrasti kapus in kolerabe. Na sončno, toplo in zavetno leho, z globoko, rahlo ter močno pregnojeno zemljo posejete kumare. Najprej izkopljite po sredi grede 25 cm globok in 30—40 cm širok jarek, napolnite ga do vrha s konjskim gnojem, ki ga nato pohodite ter jarek spet zasujte z rahlo zemljo 15—20 cm visoko. Po sredi grebena potaknite prav plitvo 50 cm narazen po 3—4 semena. Ko rastline poženejo 5. ali 6. list, pinciramo, t. j. prikrajšamo poganjek za 4. listom. Zaradi tega poženejo rastline iz ostalih listnih pazduh nove stranske poganjke, ki so mnogo rodovitnejši kot je glavni poganjek. Ker pa potrebujejo kumare zelo dosti vlage, jih zlasti zjutraj pridno zalivajte, a vedno le s postano in ogreto vodo. Zapomnite si, da je mrzla voda za kumare strup. Pri zalivanju pazite, da ne zmočite listov, ki jih kaj rada napadata rja in plesen.

Prav tako kot kumare gojimo užitne buče, ki tudi zahtevajo mnogo gnoja, sonca in vode.

Vi vsi gotovo poznate melone ali dinje. V južnih krajih naše države jih nazivajo lubenice in jih gojé na veliko ter izvažajo poleti v velikih množinah tudi k nam. Melone pa uspevajo tudi pri nas. Ševeda jim moramo odkazati najbolj sončno lego, saj so to rastline južnega, vročega podnebja. V 25 cm globoko jamo nasujemo konjskega gnoja do pol metra visoko. Nato pokrijemo gnoj s plastjo rahle zemlje. V sredino kupa potaknemo v jamico 3 zrna. Ko rastlina požene 5 listov, ji priščipnemo poganjek za 3. listom. Stranske poganjke priščipnemo pozneje še enkrat za 6. listom. Ako je poletje toplo in ste melonom pridno zalivali, boste tudi pridelale lepo število okusnih plodov, s katerimi se boste sladkale in krepčale v poletnih dneh. Poizkusite, vrtnaričice, ne bo vam žal!

Paradižnike presadite na prosto šele sredi maja, ko ni več nevarnosti pred slano. Tudi ta rastlina ljubi zelo sončno lego in rahlo sprsteninasto zemljo. Posamezne sadike sadimo $\frac{1}{4}$ —1 m narazen. Še prej pa zataknilimo v zemljo kole, na katere bomo privezovali poganjke. V gnojni in rahli zemlji paradižnik bujno raste in doseže v višino tudi do 2 m in še več. Posamezni rastlini pustimo le enega, kvečjemu dva poganjka. Zato pa moramo vse stranske poganjke, tako imenovane zalistnike, sproti odstranjevati. Pa tudi številne poganjke iz korenin moramo pravočasno odrezati. Ker potrebuje tudi paradižnik mnogo vlage, ga moramo pridno zalivati, a pri tem paziti, da ne zmočimo listov. Najbolje storimo, ako napravimo okrog stebela plitvo jamico, kamor izlivamo vodo. Paradižnike napada palež, ki ga povzroča neka glivica. Proti tej bolezní škropé z uspehom mnogi vrtnarji z 1% bardoško ali bakrenoapneno brozgo.

V dobro pregnojeno sprsteninasto zemljo posadite na prosto tudi papriko, ki ste jo posejali in prepikirali v tople grede. Zdaj tudi že lahko sejete špináčo, solato, korenček, redkvico in grah, sadite fižol prekíar in presajate rano zelje, karfijole, kolerabe, rdečo peso, zeleno in solato.

Ne pozabite rastline večkrat skrbno opleti in okopati, ob suši pa zaliti, zlasti zvečer.

Tudi cvetličarice ne drže v tem času križem rok.

Ali ste že posadile dalje in mečke? Ako jih še niste, storite to čimprej! Zdaj presadite cvetice enoletnice na prosto! V maju še lahko sejete na prosto vse one cvetice enoletnice, ki sem jih omenil v zadnji številki. »Vrtca« na str. 250.

Proti koncu meseca ali v začetku junija že lahko posejete v lesene zabojčke seme cvetic dvoletnic, t. j. takšnih, ki nam cvetijo šele prihodnjo spomlad, n. pr. spominčice, mačehe, naglje tako imenovane »grenadine«, zlati šejboj in zimske levkoje.

Ako še niste presadile cvetic lončnic, storite to sedaj v maju! Cvetočih lončnic pa ne smemo presajati; rajši počakajmo, da prej odcvetó. Zapomnite si, da je najprimernejši čas za presajanje takrat, ko rastlina odcvete ali pa preden začne znova odganjati. Ko cvetice lončnice presajate, vzemite vedno le za spoznanje večji lonček. V prevelikem loncu rastlina slabo uspeva. Tudi ne pozabite položiti na dno cvetličnega lonca črepinje, da se luknja ne zamaši z zemljo. Zaradi boljšega in hitrejšega odtoka vode je dobro, če nasujemo na dno tudi nekoliko peska. Pri presajanju pazite, da ne poškodujete korenin. Zato nikar ne vlecite rastline iz lonca s silo, marveč obrnite lonec z rastlino narobe ter z robom lonca narahlo potrkajte ob mizni rob! Če je le mogoče, vzemite celo koreninsko grudo iz lonca. Nato previdno zrahljajte staro prst med koreninami z lesenim klinčkom in napolnite lonec z novo redilnejšo zemljo. Pri tem delu večkrat rastlino narahlo potresite, da se zemlja uleže med korenine. Presajene cvetice zalijte in postavite na toplo in senčno okno!

Sadjarčki — pozor!

Ker je sadno drevje večinoma odcvetelo, že lahko opazujemo letošnji sadni nastavek. Zdaj je vaše najvažnejše opravilo mlada sadna drevesa ob suši pridno in temeljito zalivati. Zlasti velja to za marelice ob zidu in breskve, katerim kaj radi odpadejo plodovi zaradi pomanjkanja zemeljske vlage. Na ta način tudi preprečimo kolikor toliko kodravost breskvinega listja, ki se silno pojavlja zlasti ob suši. Okoli sadnega drevja, ki raste na strmini, izkopljite primerno velike jarke, kamor se lahko steka v dežju voda. Da bo bogato obrodilo jagodičje, to je ribez in kosmulja, zalijte večkrat grmiče z razredčeno gnojnico!

Pojdimo po svetu

Rudolf Pečjak

Veliki dan čevljarškega ceha¹

V majhnem mestu pod mogočnimi Karavankami vihrajo zastave. Že rano v jutru je obhodila cehovska godba vse ulice in z veselimi koračnicami klicala ljudi k oknom. Cehovski muzikanti v pisanih oblekah so samozavestno stopali po ulicah, obdani od gruče razposajenih otrok. Glasovi godbe so se odbijali ob tesnih ulicah in napolnili vse mestece, ki se je v objemu bajno razsvetljenih gorskih velikanov budilo iz sna.

Okna in okenca so se sunkovito odpirala in radovedni obrazi so pozdravljali pisane muzikante, ki so oznanjali s svojimi blestečimi trombami po vseh ulicah veselo vest.

Danes je cehovski praznik, praznik skupnega dela in življenja. Dolgo pričakovana želja se je spolnila. Cehovski očetje so kupili najlepšo hišo na Glavnem trgu in jo preuredili v skupni rokodelski dom. Tu bo sedaj žarišče trdega dela in omike, stanovskega ponosa in časti.

Mestece se prebujata v soncu kakor mravljišče. Danes ni nikjer videti žalostnega obraza, vsa srca so polna veselih koračnic. Mestece valovi v enotnem utripu, ki mu je srce novi združni dom. Okrasili so ga z zastavami, venci in girlandami, s pozdravi, napisi in mlaji. Ob vhodu od glavnih vrat tja daleč na cesto so položili rožasto preprogo, da bo prišla po rožah sreča in blagoslov v novi dom.

¹ Ceh je bil srednjeveška organizacija mojstrov, ki je urejala vse njihovo življenje: kupovala je surovine, nadzirala delo, določala cene, postavljala mojstre in skrbela tudi za njih versko in družabno življenje.

Vrvenje po mestu ponehava, vsa množica se zliva pred hišo zadružnega načelnika, od koder bodo prenesli v novi dom zadružne svetinje: cehovsko zastavo, skrinjico in grb. Veselo se zbirajo praznje oblečeni mojstri in mojstrice, pomočniki in vajenci. Godba igra, zastave vihrajo, skupine se urejajo, zadružne in mestne relikvije prinašajo.

Že se pomika pisani sprevod po okrašenih ulicah proti novemu domu. Na čelu sprevoda nosijo mladci mestno zelenordečo zastavo, za njo pa trije najstarejši meščani mestni grb: orla, ki drži kladiva v krempljih.

Za grbom korakajo usnarji v težkih škornjih. To je najmlajši mestni ceh. Ponosno stopajo za svojo zlatorumeno zastavo, na kateri se blesti podoba njihovega patrona, mučenika svetega Jerneja. Pred zastavo nosijo cehovski grb: režečega se zmaja, ki drži v krempljih ustrojeno kožo. Sprevod tega ceha zaključuje skupina najmočnejših usnarjev v delovnih oblekah: v svetlih škornjih, usnjenih predpasnikih in usnjenih čepicah. Na ramah nosijo na palicah ustrojene kože, delo svojih rok.

Za usnarji korakajo malce upognjeni črni kovači s svojimi jeklenimi pogledi. Z njihove ognjenordeče zastave jih gleda patron vseh kovačev sveti Gal. Pred zastavo gredo trije kovači s cehovskim grbom: dve mišičasti roki s kladivom in sekiro, obdani z vencem rož. Ob koncu svojega sprevoda vozijo kovači s seboj na velikem vozu kar pravo kovačnico z resničnim ognjem in mehoma, z okrašenimi sekirami, kladivi, srpi in kosami.

Za kovači so se uvrstili v sprevod rokodelci, ki nimajo svojega ceha v mestu: mestna peka, dimnikar, ščetar, trije mizarski mojstri, lončar, krojači, mesarji in trgovci. Za mojstri in pomočniki nosijo vajenci dela njihovih rok: s klasjem okrašen hlebec in potico, z rožami ovenčano skledo in lonec, omelo in ščetko, meter in tehtnico, velikanske škarje in likalnik.

Najponosneje pa stopajo v sprevodu današnji slavljenci čevljarški mojstri s svojimi pomočniki in vajenci. S šopki cvetja na prsih spremljajo svoje cehovske svetinje. Veselo plapola v sprevodu njihova modra zastava z zlatimi čopki in podobo svetega Krispina, patrona čevljarjev. Za zastavo gresta najstarejša mojstra: prvi drži v rokah grb — škorenjček pod steklenim klobukom, ovit v cvetje, drugi blazino z zlatimi svetinjami, s katerimi je bil odlikovan njihov ceh. Najmlajša mojstra pa nosita na okrašenih nosilnicah cehovsko skrinjico, s katere plapolajo svileni trakovi. Ob skrinjici stopajo najuglednejše mojstrice v žametastih oblekah. Mogočno korakajo cehovski očetje z mestnim županom in cehovskim načelnikom. Danes praznujejo dan zmage po težkem delu. V drugi vrsti za skrinjico se mogoči očemešter, ki skrbi za potujoče pomočnike, z obema ključarjema, ki hranita ključne cehovske skrinjice, za njimi pa se vrstijo ostali mojstri, pomočniki, vajenci in vaječki. Tudi čevljarji vozijo v sprevodu čevljarško delavnico z velikanskim kopitom, ki ga jezdi vaječek v svetlih čevljih. Sprevod zaključujejo mojstrice v rožastih oblekah.

Pred zadružnim domom se tare množica ljudi. Godba igra, venci pozdravljajo, govorniki proslavljajo pošteno rokodelsko delo. Nato prenesejo ob zvokih godbe zastavo, grb in skrinjico v novi dom. Velika zadružna soba čaka vsa okrašena na zadružne svetinje. Slovesno izročijo mojstri svojemu načelniku grb, ki ga obesi sredi stropa. Skrinjico postavijo na ovenčano stojalo v sprednji desni kot sobe, v levega pa obesijo zastavo.

Doli pod domom igra godba v sončno jutro. Zdaj zazvonijo še zvonovi. Mestni župnik z obema kaplanoma in ministranti prihaja, da bo blagoslovil dom.

Tiho in slovesno pričakujejo mojstri svojemu delu božjega blagoslova.

Janko Sicherl

Neprostopvoljna vožnja

Sosedom Vid je fant nabrit. Prača mu je najljubša igrača. Dan za dnevom strelja, najljubša pa mu je nedelja. Njegov najljubši cilj je drveči avtomobil.

Nekega dne ob cesti čaka, a zdaj bilá je zgodba taka, da jo je skupil, grda spaka.

Prav kakor v filmu se je vse izvršilo.

Ob cesti Vid preži. Zdaj avto pribrenči. Kamen leti! Drdrrrr... žžžžiiii... Avto obstoji... Vid prestrašen jo pobere, a šofer za njim jo udere. Kmalu ga

ujame in ga v avto s sabo vzame. Vid kriči in joka, ne spusti ga trda roka. Krepko uhlje mu navije, nad fantičkom mož zavpije: »Čakaj me, fantiček, zdaj si v kletki, ptiček!« Dr-r-r... V avtu Vid je zdaj zaprt, prosi, vpije ves potr: »Stojte, prosim, dol, nazaj! Prosim vas, gospod, domov bo dolga pot. Kam me peljete — k žandarjem ali na policijo? Oh, nikar! Obžalujem svojo hudobijo.«

Šofer nato: »Tiho, dečko, tiho bodi, saj se voziš pri gospodi. V Ljubljano te popeljem belo, nazaj boš hodil peš veselo.« Dr-r-r... Avto drvi, fant kriči: »Prav lepo vas prosim, naj bo dosti, strah me bo nazaj v tej hosti. Oče moj je hud zeló, strašno me natepel bo!«

»Naj bo dosti te pokore,« dé šofer in prime za závore. Avto obstoji. Nepridiprava odloži in hitro dalje odrzri.

Pozno v noč se fant domov prikrade, saj sicer ni imel navade, da bi zvečer se še potepal, ker raje žgance je otepal. Danes ni biló večerje: Bila huda je nevihta — palica, solze in ihta!

Tujci prihajajo k nam na oddih in občudovat lepoto naših krajev. Pokažimo jim s svojim vedenjem, da smo omikani ljudje in vredni sinovi te lepe zemlje.

Iz „Vrtčeve“ skrinjice

Blagi učiteljci s. Severini v spomin.

V prvem razredu me je učila spoznavati prve črke. V šoli je bila vedno veselega obraza in rade smo pele pesmice, ki nas jih je ona naučila. Zdaj je ni več. Črni možje so jo položili v jamico. Jokale smo. Stanka Godničeva, njena učenka, ji je povedala pesmico v zahvalo in slovo. Nikoli več je ne bom videla, ne slišala njenega veselega glasu. Tudi narava je bila ta dan žalostna. Deževalo in snežilo je, ko sem vrgla prst in prve pomladne cvetke na njeno belo krsto, tam daleč v Ratečah. Z vlakom smo se peljale na njen pogreb. Naj bi dobra naša sestra in učiteljica prosila za nas v nebesih, da pridemo tja prav vse, kot je rekla na njenem grobu naša součenka.

Urek Boža,

učenka III. razreda v Lichtenthurnu
v Ljubljani.

V slovo gospodu katehetu Jeriču.

Že prihaja pomlad in nam prinaša mnogo veselja. Nas pa sedaj teži žalost, ker ste Vi, gospod katehet, odšli od nas. Zakaj odhajate od tu, kjer smo Vas tako radi imeli. Vemo pač, da je tako božja volja in ste morali iti sejat seme božje besede v drugo faro. Bili ste nam tako dobri, zato Vam mnogo dolgujemo. A plačati otroci ne moremo, ker smo pač ubogi. Eden pa je bogat in prosili Ga bomo lepo, naj Vam bo najboljši plačnik in vodnik na vseh Vaših potih. Bodite srečni in prejmite vdane pozdrave hvaležnih prevaljskih šolarjev.

Ivanka Trinkaus,

učenka VI. razr. Ij. šole v Prevaljah.

Moj psiček

Moj kuža Muri je srednje velikosti in črne barve. Lenoba je in najraje leži. Včasih se pa le igra in teče za kamnom, ki mu ga vržem. Če pa se mu približa kak drug pes, močno laja. Tako tudi na ljudi, ki jih ne pozna.

Zelo ga imam rad, ker skače čez klop, ki je na dvorišču. Vode se pa zelo boji. Če vidi, da nesem vedro, se takoj skrije v svojo utico. Kadar pa ga pokličem s sladkorčkom, sede na zadnji nogi in lepo prosi. Naučil sem ga tudi že, da da tačico. Kadar je zelo vesel, začne skakati name. Večkrat me je že opraskal ali pa mi umazal obleko. Takrat pa je mamica rekla: »Hov, hov!«

Murija imam zelo rad, on pa mene. Zadnjič je prišel k nam na obisk gospod nadzornik. Ko je hotel preko dvorišča, ga Muri ustavi: »Hov, hov, hov, kar domov; danes ni šole, hov, hov, hov!« Bila je pač nedelja.

»Zvest kuža si, zvest, vidim, da se zelo zanimaš za težave šolskih otrok!«

Muri je spoznal, da je to že znan gospod, pa se je lepo tiho splazil v svojo utico. Hov, je še zarenčal in — zasmrčal.

Božidar Horn;

učenec I. razr. v. n. šole, Ljubljana-Moste.

Spoštovani g. urednik!

To je moje prvo pismo in upam, da ga boste sprejeli. Doma sem v Ratečah v Planiči. Pridite enkrat pogledat k nam. Zelo rada berem »Vrtec« ter ga z veseljem prejemam. Prav posebno rada berem povest »Mikica Mokica«.

Želim Vam že vesele velikonočne praznike ter prosim, da priložite moje pisemce v »Vrtec«. Oglasila se bom še večkrat.

Slava Petrič,

učenka II. razr. Ij. šole v Ratečah, Gor.

Rešitev ugank iz 8. številke »Vrtca«:

1. Velikonočna: Velika noč je pri nas, pirhe peljemo za vas.
2. Črkovna podobnica: Vse pride, vse mine.
3. Pridno delo lastnih rok blagoslovi dobri Bog.
4. Posetnica: Nalivno pero.
5. Crkavnica: M. Gaj, marec, pratika, krivičnik, Martin Krpan, Martin Slomšek, tri milijone, Dravograd, Karmela, Meško, ped, k.

Pravilnih rešitev je bilo 45, delnih 9.

Izzrebana sta bila: Jug Zlatica, Beograd, 1. razr. 6. realne gimnazije, in Celik Jože, Smoldno 4. p. Poljane nad Škofjo Loko.

Ob koncu leta

S to številko zaključujemo 69. letnik našega »Vrtca«. Iz mnogih pisem naših prijateljev in naročnikov posnemamo, da ste zasledili na njegovih gredicah marsikaj, kar Vam je bilo všeč. Zahvaljujemo se pridnim sotrudnikom in jih prosimo še nadaljnje pomoči. Dosti prav lepih stvari smo morali odložiti za prihodnje leto in upamo, da bo v bodoče »Vrtec« še bolj pisan. Mlade bralce bo gotovo zelo zanimala nova celoletna povest, ki jo je napisal eden izmed najboljših mladinskih pisateljev. Naročnike pa prosimo, da nam ostanejo zvesti tudi v prihodnjem letu in nam pridobe še novih prijateljev. Čim več bo naročnikov, tem boljši bo lahko list.

Prav hvaležni Vam bomo, ako nam v času počitnic sporočite svoje želje, ki bi jih imeli v kakršni koli zadevi našega lista.

V juniju dobe naročniki še 2. »Vrtčevo« knjižico, lepo in daljšo povest Fr. Bevka, in sicer le tisti, ki imajo vso naročnino poravnano. Zato prosimo, da se vsa zaostala naročnina poravna vsaj v teku meseca maja.

Uredništvo in uprava,